

7 1090(3)

OSZK HIRADÓ

1980 NOV 1 8

XXI. ÉVFOLYAM 8 - 9. SZÁM
- 1978 -



8-9

T A R T A L O M

KRÓNIKA

- 191 Kitüntetések
192 Palkó István 1930-1978

MUNKÁNKRÓL, KÉRDÉSEINKRŐL

- 193 BORSA GEDEON: Tervezet az 1801 előtti szerzői hungarika bibliográfiai regisztrálására
197 FARAGÓ LÁSZLÓNÉ: A Magyar Nemzeti Bibliográfia megújulásáról
199 SÍPOS MÁRTA: A számítógépes MNB-ről
203 BOZZAY ÉVA: Könyvkapcsolataink szovjet iskolákkal
205 Jozsef háEfráti miTreplovitz: M'luchát Saul hámelech hárison ál J'surun /Ismerteti: Silber Iván/

IFJUSÁGI FÓRUM

- 206 A KISZ-élet hirei
206 KASTALY BEATRIX: Gratulálunk!
207 BARTOS ÉVA: Vezetők - fiatalokról /interju - 2.rész/
210 RÁDULY MÁRTA: Ami egy "Hiradó" cikkből kimaradt

KÖNYVTÁRUNK ÉLETERŐL

- 212 HOMOR FERENC: Az énekkar finnországi turnéja
215 A pártszervezet hirei
215 HAVASI ZOLTÁN: Az állomány biztonságának és használati lehetőségének vizsgálata
217 A taggyűlés határozatai
218 Munkaterv /1978.szeptember-1979.február/
219 A Társadalombiztosítási Tanács munkája 1978.III.negyedév /Összeállította: Hoffer Rezsóné/

TÁJÉKOZÓDÁS

- 220 A Magyar Könyvtárosok Egyesülete X. Vándorgyűléséről
221 ZIRCZ PÉTER: A könyvtári és tájékoztatósi központi szolgáltatások szerepe, jelentősége és fejlesztési főirányai
223 HAVAS KATALIN: Olvasótáborok Bakonyoszlapon

Cimlapunkon: Szabó Ervin emléklapett

O S Z K H I R A D Ó

Az Országos Széchényi Könyvtár MSZMP alapszervezetének, Szakszervezeti Bizottságának és KISZ alapszervezetének lapja
XXI. évfolyam 8-9. szám - 1978



Felelős szerkesztő:

BOR KÁLMÁN

Főszerkesztő:

NÉMETH MÁRIA

A Szerkesztő Bizottság tagjai:

CSAPÓ EDIT
V. ECSEDY JUDIT
FERENCZY ENDRENÉ
GERŐ ZSOLTNÉ
INOTAI ISTVÁN
KELECSÉNYI GÁBOR
KOVÁCS ILONA
MÁNDY GÁBOR
MOHOR JENŐ
ROSTA LAJOSNÉ
SOMKUTI GABRIELLA
WIX GYÖRGYNÉ

Szerkesztőségi titkár:

HOMOR FERENC

A szerkesztőség címe:

BUDAPEST VIII., Múzeum utca 3.
Telefon: 135-244
Postacím: 1827 Budapest



Felelős kiadó:

a Szakszervezeti Bizottság titkára



Készült az Országos Széchényi Könyvtár Sokszorosító üzemében 770 példányban, 4,6 A/5 kiadói iv terjedelemben.
Munkaszám: 78/432
Budapest, V., Guszev utca 1.

Felelős vezető:

ROSTA LAJOSNÉ

ISSN 0324 2064

KRÓNIKA

KITÜNTETÉSEK

A Kulturális Minisztérium és a Közalkalmazottak Szakszervezete Fügedi Péternét, az OSZK főosztályvezetőjét a magyar könyvtárügy érdekében kifejtett kiemelkedő munkásságának elismerésül SZABÓ ERVIN EMLÉKÉREMMELEL jutalmazta. A magas kitüntetéshez intézményünk minden dolgozója nevében őszintén és örömmel gratulálunk és Fügedi Péternének könyvtári tevékenységünk korszerűsítése érdekében végzett munkájához további sikereket kívánunk.

A SZOCIALISTA KULTURÁÉRT érdemérmeket kapta:

Jávor Péter Ivánné	dr. Spiráné Lengyel Márta
dr. Karsay Orsolya	Tatai András
dr. Kelecsényi Gábor	dr. Ürögdi Györgyné

A KIVÁLÓ MUNKAÉRT kitüntető címet kapta:

Borissza Ödönné	dr. Nagy Vilmosné
Borsányi Ferencné	Prepeliczay Györgyné
Csajkovits Józsefné	Siklősi Gyuláné
Gajai Jánosné	Sinkó Pálné
Galamb Györgyné	Somogyi Pálné
Hörömpöli Andrásné	dr. Susánszky Zoltánné
Kovács barna Istvánné	Szilágyi József
Kriccsfalussy Lászlóné	Tamás Péter
Müirschberger Ferencné	Tiszai István
Tölgyesi Lászlóné	

Kitüntetett dolgozóinknak szeretettel gratulálunk. Büszkék vagyunk rájuk és jó munkájukra továbbra is számítunk.

PALKÓ ISTVÁN
1930 - 1978

Harta. Képzem, életedben talán nem is tudtad, hogy ilyen nevű település van Magyarországon. Most ennek a kiskunsági nagyközség csendes, gondozott temetőjének szikes földje ad végső menedéket megfáradt testednek. Ez a pont egy magányos, szorongásos élet végén. Belegondolni is megrázóan tragikus: úgy tett ki a megáradt-szennyes Duna az ártérre, mint holmi kacatot, hordalékot. Fájó, hogy az elborult agy a Végnek, az Elmulásnak ezt a szívet szorító mikéntjét parancsolta.

Amikor a munkaszerető, fegyelmezett, mindig pontos Palkó Pista egy reggel elmulasztottad a munkahelyen való megjelenést, nem mertük a legrosszabbra gondolni még akkor sem, amikor zakóra ráakadtak a Lánchíd budai kapujának kiszögelésében. Hisz tudottan viziszonyod volt. Vagy talán éppen azért mentél a BIZTOSRA? Vártunk, bizakodtunk, reménykedtünk, hisz egyszer már eltűntél és előkerültél, majd egészségesen visszajöttél közénk.

Magányos, zárkózott emberként koptattad rövid életed éveit. Kerested az embereket, az emberséget. Kerested a társat. A szomorú bizonyosság: nem találtad meg. Hiányozni fogsz, Pistám, mindannyiunknak, akik szerettünk. Emlékünkben megmarad betegesen reszkető kezed, meg-megremegő ajkad, kesernyésen sajátos mosolyod. Nem váltottad fel a százast, Öcsém, még az ötvenből is maradt apré. Hisz ez van a pléhből készült sírfeliraton: PALKÓ ISTVÁN 1930-1978. Sirod, fájdalom, kiáltó kontraszt lesz egy gazdag nagyközség temetőjének "költemény sírjai" között, de tiszta emberséged emléke bennünk megmarad.

GYIMESI PÁL

MUNKÁNKRÓL KÉRDÉSEINKRŐL

Az OSZK Híradó előző számában Havasi Zoltán főigazgató-helyettes, hungarika vonatkozású tudományos feladataink irányítója és országos viszonylatu koordinálója "magyar körkép"-et festett: az OSZK e témákkal foglalkozó, jelenleg folyó s a jövőre tervbevett munkáit, célkitűzéseit ismertette meg az olvasókkal. Ehhez kapcsolódva mutatjuk be, lerövidítve ugyan, mégis kissé részletesebben Borsa Gedeon tervezetét az 1801 előtti szerzői hungarika bibliográfiai regisztrálására. A tervezetet egyébként a Vezetői Tanács 1978. május 25-én tárgyalta, 1270/1978. sz. határozatával elfogadta, s megvalósításának első előfeltételét, az RMNY csoport egy fővel történő státusnövelését is biztosította 1979. január 1-től.

Előljáróban - a tervezett munkamenet ismertetése előtt - emlékeztetnünk kell az OSZK Híradó 1976. 11-12. számában közölt hungarika-definícióra, amelynek I. kategóriáját a nyelvi, II. kategóriáját a területi hungarikumok képezték. E két kategóriába tartozó 1801 előtt megjelent nyomtatványok bibliográfiai regisztrálása az RMNY csoport keretében elméletileg jól megalapozottan s a gyakorlatban - mint azt az RMNY 1. kötetének elismerő kritikai visszhangja bizonyítja - megnyugtató módon folyik. Borsa Gedeon tervezete a III. kategória, a személyi-intézményi hungarika bibliográfiai regisztrálásának átfogó és részletes elképzelése, természetesen ugyancsak az 1801 előtt megjelent nyomtatványok vonatkozásában. /III.A. Személyi hungarikum = minden könyvtári dokumentum, amelynek szellemi létrehozásában - teljes egészében vagy legalább egy önálló részében - Magyarországon született, illetve az alkotás idején itt megtelepedetten tevékenykedett személy közreműködött. III.B. Intézményi hungarikum = minden könyvtári dokumentum, amelynek szellemi létrehozatalában Magyarországon tevékenykedett, vagy magyar vonatkozásban illetékes testület közreműködött. /Itt is elsősorban a személyi hungarikumokat, vagyis a magyar szerzők alkotásait tervezi munkába venni. Az elképzelés azonban nem áll meg az alkotások nyomtatott megjelenési formáinál, hanem egységben szemléli a szerzőt, alkotásainak kéziratát és nyomdai uton előállított megvalósulását.

E bevezetés után átadjuk a teret Borsa Gedeon tervezetének.

T E R V E Z E T

az 1801 előtti szerzői hungarika bibliográfiai regisztrálására

E tervezet az 1801 előtt keletkezett szerzői hungarika bibliográfiai regisztrálásával kíván foglalkozni. E kategória jellegzetessége, hogy legtöbb esetben egy-egy személyhez kötve jelentkezik, függetlenül a szellemi közreműködés formájától. Továbbá egy szerzőnek ugyanaz a műve mint könyvtári dokumentum lehet akár kéziratos, akár nyomtatott. Igen kívánatos, hogy ezek valamennyien az író köré csoportosítva együttesen legyenek áttekinthetőek. Ezért a feltárásnak ki kell terjednie a középkori szerzőkre és általában kéziratos művekre éppen úgy, mint a nyomtatott kiadásokra is, tekintet nélkül arra, hogy itthon avagy külföldön készültek.

Igy a vállalkozás komplex, hiszen az a nyomtatott, külföldi, szerzői hungarika kategóriákon /III. A-B./ jelentősen tulmutat. Gazdaságosan elvégezhető módon ugyanis hármas feladat körvonalai rajzolódnak ki:

- A. A régi magyarországi írók életrajzi adatai és a rájuk vonatkozó irodalom.
- B. Műveik kéziratának katalógusa.

C. Műveik nyomtatott kiadásainak bibliográfiája.

Megvalósíthatónak tűnik - nyilván jelentős anyagi és szellemi erőfeszítés eredményeként - három, nagy, hazai, bibliográfiai "gödör" /fehér folt/ eltüntetése.

E három, világosan elkülönülő, de ugyanakkor szervesen egymásba illeszkedő munkát csak igen jól koordináltan valósítható meg. Az OSZK RMNY Bibliográfiai Csoportja nyilván csak a fenti C, pont gondozását tudja majd a szükséges előfeltételek biztosítása után vállalni. Azonban a szoros összefüggések és mindenekelőtt a munka gazdaságossága megkívánja, hogy ezzel párhuzamosan a másik két feladat is megoldást nyerjen. A mostani tervezet további részeiben - a fentiek figyelembevételével - mindhárom területre vonatkozó elvi problémákat igyekszik ugyan - ahol ez az összefüggések miatt elengedhetetlen - felvetni, de részletes javaslatot csupán a nyomtatott művekkel kapcsolatban kíván és tud adni.

A szervezett munka szilárd bázisát az előzetesen végiggondolt vállalkozás három pillérének, vagyis az adatgyűjtésnek, a feldolgozásnak és a feltárásnak egymással szoros összhangban álló szabályzata, ill. tervezete biztosítja.

ADATGYŪJTÉS

Mindenekelőtt össze kell állítani a szerzői /III. A/, ill. intézményi /III. B./ hungarika névjegyzékét, amely alapját képezi a fentiekben körvonalazott, hármas, komplex vállalkozásnak. Ez a jegyzék véglegesen természetesen soha le nem zárható, hiszen állandóan kiegészítéseket és javításokat igényel majd, ami újabb és újabb listák összeállítását és sokszorosítását fogja szükségessé tenni.

FELDOLGOZÁS

Az 1801 előtti szerzői hungarika bibliográfiai adatainak áttekinthető gyűjtéséhez és rendszerezéséhez az alábbi nyilvántartások kiépítése látszik szükségesnek:

- I. Névjegyzék.
- II. Szerzői életrajz és a reá vonatkozó irodalom.
- III. A szerző művei.
- IV. A szerző műveinek kéziratai.
- V. A szerző műveinek nyomtatott kiadásai.

A források, amelyekből az ötféle nyilvántartásba bekerülő adatok meríthetők, igen sokrétűek. Legmegbízhatóbb alapul maguk az eredeti dokumentumok szolgálnak, amelyeket nem csupán a könyvtárak, hanem levéltárak és muzeumok is őriznek.

Az anyaggyűjtés további eszközeinek /biográfiák, bibliográfiák, folyóiratok stb./ adatait azonban csak az eredeti dokumentumok alapján ellenőrizve szabad átvenni. A szerzői hungarika esetében a legfontosabb ilyen segéd-eszközök Szinnyei és Gulyás életrajzi bibliográfiái. Az ezekben regisztrált

több mint ötezer 1801 előtt tevékenykedett személy adatai kiindulópontul szolgálnak a munkálatokhoz. A nemzetközi bibliográfiák közül is nem egy igen nagy mennyiségű és sokszor forrásértékű adatokat tartalmaz. /Igy pl. a Sommer-vogel-féle jezsuita összeállítás mintegy ezer Hungarusról ad számot./ Maguknak a korabeli dokumentumoknak speciális bibliográfiája 1711-el bezárólag az RMK III. Az 1712-1800 közötti korszak anyagát viszont még ki kell bontani Petrik Géza 1712-1860 időszakot felölelő bibliográfiája négy kötetéből. Az alapvető, hazai, tudományos folyóiratok átnézése is fontos eszköze az anyaggyűjtésnek. Bizonyos esetekben és erős korlátok között elképzelhető még a potenciális szerzők kikövetkeztetése is. Igy pl. egy-egy egyetemen végzett hazai diákok névsora alapul szolgálhat arra, hogy feltételezhető munkásságukra /pl. vizsgatételek/ rá lehessen bukkanni.

FELTÁRÁS

A fentiekben vázolt feldolgozás során rendezetten áttekinthetővé tett bibliográfiai feltárás egy része, belső nyilvántartás formájában lesz használható. A cél végül is a viszonylag teljesnek mondható, majd leginkább kiértélt anyaggyűjtésnek publikációkban történő közreadása. Ezen belül két lépést lehet megkülönböztetni:

- A. A feltárást megkönnyítő, a főkiadványokat előkészítő publikációk.
- B. A teljességre törekvő főkiadványok.

A. Az előkészítő kiadványok:

1. A szerzői névjegyzék /I. nyilvántartás/ adatainak - kivéve az utalók forrásait - időnként jegyzékek formájában történő közreadása. Az első, alapjegyzéket a továbbiakban kiegészítések követnék. E listák segítségével lehet azután a betűrendre épülő forrásokban /bibliográfiák, biográfiák, katalógusok/ szerzői hungarika után kutatni. A kiegészítő jegyzékekben szereplő nevek és címek visszakeresése mindig újabb és újabb feladatot jelent majd. Természetesen pontosan vezetendő, hogy melyik gyűjtemény, melyik részlegében, melyik lista adatait ellenőrizték már. Ha a kiegészítések száma megnőtt, úgy kumulálással kell egyszerűsíteni a jegyzékek nehézségsé vált használatán.
2. "Adalékok" megjelentetése az RMK III-ban nem szereplő és azóta feltárt /pl. Magyar Könyvszemle/, ill. regisztrált 1712 előtti nyomtatványokról. A leírás rövidített formában, de lehetőleg példány alapján történék az irodalmi hivatkozások, ill. a példány/ok/ lelőhelyének feltüntetésével. Az eddigi, előzetes adatok szerint az ilyen kiadványok száma már most meghaladja az ezret. Amint Sztripszky Híador kötete az I.-II, ugy ez a tervezett kiadvány a III. kategória adalékait összegezné /mutatókkal ellátott/ jól áttekinthető formában. Ennek közreadása után a továbbiakban a Magyar Könyvszemle "Magyar Könyvesház" elnevezésű rovatában lehetne folyamatosan publikálni az újabb kiegészítéseket, ahogy ez ma az 1712 előtti RMNY-tételek esetében történik.

3. Az 1712-1800 közötti szerzői hungarika munkaeszköz jellegű összefoglalásához két megoldás is kínálkozik:

- a. "Adalékok" közreadása a Petrik I-IV.-kötetben nem szereplő nyomtatványokról, az előző pontban körvonalazott szempontok szerint.
- b. A Petrik-féle I-IV. kötetek mind időben /pl. a tételeknek mintegy a fele 19. századi/, mind gyűjtőkörben meglehetősen sokrétű anyagot ölelnek fel. Ezért megfontolandó lenne, hogy nemcsak az említett "Adalékok"-at, de azt jól áttekinthető formában a Petrik-ben már szereplő külföldi szerzői hungarikával együttesen összesített új kiadásban közreadni.

B. A fő publikációk vázlata:

1. Az 1801 előtti hazai szerzők élete és munkái.

Ez az összesítő áttekintés a Szinnyei-féle bibliográfiához hasonló összeállítás lenne, amely a kéziratokon kívül mind az itthon /RMNY/, mind a külföldön /RMK III./ nyomtatott műveket felölelné. Így tartalmazná:

- a. A szerző /I. nyilvántartás/ életrajzát /II. nyilvántartás/.
- b. A szerző 1801 előtt mind kézirat, mind nyomtatott formában elkészült műveit /III. nyilvántartás, amely a IV. és V. nyilvántartás alapján állítható össze/.
- c. A szerző életére és munkásságára vonatkozó irodalom bibliográfiája /II. Nyilvántartás/.

2. Az 1801 előtti szerzői hungarika kéziratok katalógusa. A szempontok kidolgozása a kéziratokkal foglalkozó szakemberek feladata.

3. Az 1801 előtt nyomtatott szerzői hungarika bibliográfiája. A külföldön nem magyar nyelven megjelent műveknek ez a tervezett közreadása lényegében az RMK III-nak a szorosabb értelemben vett nyomtatványokon kívüli könyvtári dokumentumokkal /kép, metszet, térkép, zenemű stb./ 1801-ig kibővített új kiadása lenne.

BORSÁ GEDÉON

A Magyar Nemzeti Bibliográfia megújulásáról

A napi munka sodrában gyakran észre sem vesszük, ha könyvtárunk életében valami jelentős, fontos esemény történik. Érdemes most felfigyelni és időt szentelni egy nemcsak az OSZK, hanem a hazai könyvtári élet újdonságának megismerésére: a Magyar Nemzeti Bibliográfia Könyvek Bibliográfiájának számítógépes előállítására.

Évtizedes munka, gond eredményeként 1978 május 1-től a legmodernebb elvek alapján számítógép produkálja a magyar könyvtermés regisztrálását. Hangsúlyozni szeretnénk, hogy a legmodernebb elvek alapján, a nemzetközi igényeknek megfelelő tartalommal jelenik meg a bibliográfia.

Az információáradatban rendet teremteni kívánó könyvtárosok nemzetközi konferenciáján /Párizs, 1977 szeptember/ újrafogalmazták a nemzeti bibliográfia funkcióit és a vele szemben támasztható követelményeket. Ezek értelmében a nemzeti bibliográfia a nemzeti kiadók kiadványait írja le, idővel pedig történeti és archivális jelentőséget nyer. Tükrözi kora kulturális és irodalmi érdeklődésének változó irányait, a tudományos haladást, a gazdasági fejlődést, a társadalom érdeklődését speciális társadalmi kérdésekben, sőt a nemzeti bibliográfia leírásai még a kormány politikája sikerének mércéje is lehet, pl. a környezetvédelem irodalmának növekedését jelezve. De a nemzeti bibliográfia a szerzeményezés és válogatás gyakorlati információs eszköze is, azáltal, hogy:

- leírja magát a fizikai tárgyat, az irodalmi egységet,
- meghatározza annak tartalmáért felelősöket /azaz a szerzőt/,
- további információkat közöl, amelyeknek alapján megállapítható a fizikai tárgy típusa, beszerezhetősége, megvilágítja a tárgy tartalmát, intellektuális szintjét stb.

A fentiekben jelzett információkat a legteljesebb formában és olyan alakban közli, hogy az információs közösség minden intézménye és az intézményeket használók mindegyike a bibliográfiai lejegyzést használni tudja, az információkból a számára szükséges elemeket kiválaszthassa.

Végül, de nem utolsó sorban a leírás a katalógusleírások modelljeként is szolgál.

A konferencia - egyebek között - ajánlásokat fogalmazott meg a nemzeti bibliográfia külalakjára, elrendezésére, a közlendő használati utasításra stb. vonatkozóan is. Nem foglalkozott az egyes leírások formájával, hiszen az ISBD természetesen adott és nemzetközileg elfogadott.

Az új MNB-t a fentiekkel összevetve állapítottuk meg, hogy a legmodernebb és megfelel a nemzetközi igényeknek.

Nem szükségszerű, hogy a nemzeti bibliográfia a nemzeti kiadványtermés teljes egészét vegye számba. A válogatás vonatkozhat egyes kiadványtípusok elhagyására, tekintettel lehet a hozzáférhetőség korlátaira, a példányszámra, a terjedelemre. Viszont szükségszerű, hogy a válogatás elveit világosan

meghatározzák és a bibliográfia közölje, mire terjed ki. A MNB minden füzetében - helyesen - közöl rövid használati utasítást és meghatározza tartalmát is, de véleményünk szerint, a tartalom körülírása és a kiválasztás szempontjainak megadása elnagyolt, túl általános. Részletezés, finomítás pontosabb információhoz vezetne. A közölt tartalom teljességének vizsgálatára nincs módunk, de ez nem is egy ismertetés feladata. Viszont megpróbáltuk egy gyors statisztikával megállapítani, hogyan tölti be a MNB feladatát az időszerepesség tekintve. Nem vitatható, hogy a pontos közlés mellett a gyorsaság ugyanolyan fontos, ha a bibliográfia funkcióinak meg akar felelni. Sajnos ezen a ponton el kell marasztalnunk a kiadványt. A 8. füzetet elemezve 101 tétel /a sorozatokat nem vettük tekintetbe/ megjelenési évéből 60% a tárgyévra és 40% a megelőző évekre esik! Talán ennek tudható be, hogy az MNB, ellentétben az ajánlásokkal, nem közli, milyen periódus anyaga található az egyes füzetekben, kissé tág megjelöléssel él csak: a tárgyidőszakra vonatkozó anyag meghatározással.

Az egyes lejegyzések tartalma bőséges, valóban minden információt megad ahhoz, hogy mindenki a maga számára szükségeset kiválaszthassa. Egyetlen hiányérzetünk maradt: a szépirodalmi antológiáknál kívánatos lenne, a tudományos gyűjteményekhez hasonlóan a szerző neve mellett a cím feltüntetése is.

Az ISBD következetes alkalmazása lehetőséget ad arra, hogy a magyar szellemi termésről nemzetközileg felhasználható adatokat közöljön. E cél érdekében a magyar könyvtárosoknak meg kell barátkozniuk az ISBD használatával, valamint a nemzetközi átírási gyakorlattal.

A számítógépes előállítás elsősorban a mutatók összeállításában jelent komoly színvonalemelkedést /más előnyeiről a későbbiekben/. Egyet érthetünk azzal, hogy a fordítók nevét a mutatóban csak irodalmi műveknél közlik, de ezt a tényt a használati utasításban meg kellene említeni. Ugy szintén az illusztrátorok mellőzését a mutatóban, bár ezzel már kevésbé értünk egyet.

Utoljára hagytuk a külső megjelenés kérdését, mert ez fájó pont. Ennyi szellemi befektetés, gondosság mellett bizony szomorú: a gépi MNB gyakorlatilag használhatatlan. A könyvtári célra kialakított sornyomólánc alkalmazása áttekinthetetlenné teszi a szöveget. Tipográfiai kiemeléshez kevés az egyetlen félkövér betű, amely amúgy sem tér el jelentősen az alaptípustól. Igen zavaró, hogy az egyes főosztályok - osztályok - feje beleolvad teljesen a leírásokba, a fő ETO számok és a sorszámok azonossága és azonos helyre kerülése egyenesen zavaró. A nehezen olvasható gépi kiírás szövege nem tagolt és úgy látszik, sokszorosításra alkalmatlan, mert a szöveg hol összefolyó szürke, hol elmaszatolt fekete.

A nyomtatott forma - állapította meg a párizsi konferencia 1977-ben minden valószínűség mellett még sokáig fennmarad a gépesítés mellett is. Megérdemelné az MNB, hogy tartalmához méltó külalakban jelenjék meg.

Nagy esemény az MNB számítógépes megszületése, nagy reményeket fűzünk hozzá, de csak megszületett és ez nem elég. Hiszen az első számok önmagukban - bővebb tartalommal ugyan - még manuálisan is előállíthatók lettek volna. A számítógép csak kiindulás; a nagy kérdés, hogyan hasznosítjuk a gépbe tárolt adatokat, mit lehet a gépesítéshez kapcsolni. Mit nyújt majd az újszülött az

OSZK egészének és a magyar könyvtárügynek, ha felnövekszik. Ezekről a kérdésekről, tervekről szívesen hallanánk. Addig is örüljünk és becsüljük meg az elérteteket.

FARAGÓ LÁSZLÓNÉ

A számítógépes MNB-ről

A Magyar Nemzeti Bibliográfia Könyvek bibliográfiája füzetek májustól /33. évfolyam 8. füzet/ számítógéppel készülnek. Azóta számos füzet jutott el a használókhoz. Mi azonban mindig "előbbre" tartunk, a később megjelenő füzetek anyagát is "készsrejelentettük", s talán ezzel magyarázható, hogy kicsit el is szakadunk a posta által terjesztett végterméktől; a szerkesztőség munkatársai számára a bibliográfiai leírások nem félhavi füzetekként, sőt, nem azt mondani, nem is tételekként léteznek. Mit jelent ez? Hogyan folyik az MNB számítógépes előállításának konkrétan, a napi munkánkban, illetve talán azt kéne mondanunk, hogy mi marad nekünk, hiszen a fárasztó, gondolkodást nem igénylő rutinmunkák zömét átvette a számítógép.

Az előzményekről csak igen röviden. Az Országos Széchényi Könyvtár a központi szolgáltatások fejlesztésére vonatkozó távlati terve első pontjának megvalósítása érdekében 1974-ben szerződést kötött a Számítástechnikai Koordinációs Intézettel az MNB számítógépes rendszerének kialakítására. 1977. júniusában megjelent a rendszer elkészültét reprezentáló, 300 bibliográfiai tételt tartalmazó próbafüzet és anyagának éves könyvészet formában, közölhetőség alapján szelektált, szakutalókat tartalmazó változata. /Mindkettő fényszedéssel/ Majd a kísérleti üzemből további 6 füzet és ennek kumulációja készült el, 1976-os impresszumu anyagból.

A két dátum közötti időszakban a feladatok újrafogalmazásával, a számítógép "gondolkodásmódjához" hozzászokva, a rendszer kialakítása során megteremtettük azt a helyzetet, hogy a számítógép segítségét ma már természetesen tartjuk. /Egyszer meg kellett fogalmazni azokat a feladatokat is - pl. az új szabványnak megfelelő központosítás, szakrendbe, betűrendbe sorolás -, amelyeket ma a gép végez, amelyek "automatikusak"./

Az MNB füzetek előállításának - rendkívül vázlatosan - a következő:

A Kötelese példány Szolgáltatón az MNB új, kibővült gyűjtőköri szabályzata alapján naponta válogatott anyag feldolgozása, az input előkészítés /a leírás és a kódolás, a géppel való olvashatóság érdekében egyértelmű azonosítás egyidejűleg, egy munkafolyamatként/ adatlapra történik.

A bibliográfiai leírás szempontjából megkülönböztetendő dokumentumtípusok és bibliográfiai szintek átfedéseit figyelembe véve 7 rekordtípust különböztettünk meg. Valamennyire külön-külön meghatároztuk a kötelező /a rekord számítógépes elfogadásához elengedhetetlen/ és a lehetséges adatelemeket. Ennek megfelelően 7, részben eltérő adatlapot dolgoztunk ki, amelyek kialakításával erősen megkönnyítjük kitöltését és az ellenőrzést. /Pl.: az adamezők /azonosítójuk: mezőkezdőjel + 3 karakteres számkód/ sorrendje az ISBD szakaszainak sorrendjét követi, az almezők azonosítója /almezőkezdő-

VI
KÖNYV
TUDOMÁNY

AZONOSÍTÓK

KÖNYV
TUDOMÁNYL
E
I
R
A
SM
E
G
J
E
L
E
N
E
S
E
K

rekordtípus	B3
Azonosító (MNBB)	c
(ISBN)	d 9 6 3 2 8 0 3 6 3 9
művelet (U, M)	U közölhetőség

3

OSZK-MNB

Válogatta:	Leírta:	Szakozta:
Ellenőrizte:	Lyukasztotta:	

azonosító, kötés, ár	7 0 0 0	¶d x ¶j v. ¶k 76,- Ft
további szabvány-számok (001)		
javított azonosító (002)		
leltári szám (050)	2050	¶a 555
általános	7 1 0 0	¶a 770408 ¶b hu ¶e B
év	7 1 0 1	¶a 1976 ¶c 1975 ¶d 1976
nyelv	7 1 0 2	¶a hun ¶c eng ¶f hun
média kód (103)		
dokumentum típus (104)		
tartalmi jellemzők	7 1 1 0	¶b 9 ¶b a
fizikai jellemzők	7 1 1 1	¶a j
cím és szerzőségi közlések	7 2 0 0 0 0 0	¶a Értekezés az emberi természetről ¶h David Hume ¶h [Fordította Bence György] ¶h [Az utószót és a jegyzeteket írta ... Ludassy Mária]
kiadás (210)		
megjelenés	7 2 2 0	¶a Budapest ¶b Gondolat ¶c 1976
nyomda	7 2 2 1	¶a [Pécs] ¶b Pécsi Szikra Ny.
terjedelem	7 2 3 0	¶a 915 l. ¶c 19 cm
melléklet (231)		
(310, 320, 325, 321, 322, 323, 340, 380, 385, 386, 390, 391, 392)	7 3 9 0 0 0 7 3 9 1 0 0	¶t Bibliogr.: 903-916. l. ¶a 5500

adatok

ADATBAZIS: B BIBLIOGRAFIA

REKORDTIPUS:3

AZONOSITO :d963 280 363 9

REKORD ALLAFOTA:2

KOZOLHETOSEG:2

STATISZTIKA:	FELVETEL	UTOLSO JAVITAS	JAVITASOK SZAMA
	1977.08.16.	1977.08.30.	0000
	EVF.	TETELSZ. JAV.	MK TETELSZ. NI

KOZLES ADATAI:

000	0 0 0	tdx jv. k76,- Ft A
050	0 0 0	ta555
100	0 0 0	ta770408 bhuteF
101	0 0 0	ta1976 c 1975 d 1976
102	0 0 0	tahun ceng fhun
110	0 0 0	tb9 ba
111	0 0 0	taJ
200	0 0 0	taÉrtekezés az emberi természetről hDavid H eket írta ... Ludassy Mária]
220	0 0 0	taBudapest bGondolat c 1976
221	0 0 0	ta[Pécs] bPécsi Szikra Ny.
230	0 0 0	ta915 l. c 19 cm
390	0 0 0	tbBibliogr.: 903-916. l. A
391	0 0 0	ta5500
400	0 0 0	ta0133-5650 B
520	0 0 0	ta_A _treatise of human nature omagyar
600	0 0 0	ta17Hume, D. 1
700	0 0 0	tgHume, hDavid
710	0 0 0	tgLudassy hMária xutószó., jegyz.

FILOZÓFIA. PSZICHOLÓGIA

1

A filozófia alapkérdései. Ontológia.

Ismeretelmélet. Logika. Esztétika. Etika

→ 00; 2; 301; 7; 82

308.

Etikai gondolkodók. – Budapest : Gondolat, 1975- . – 19

cm

Rendszertelenül

ISSN 0133–5650

17

082.1

Hume, David. Értekezés az emberi természetről → 309.

309.

Hume, David

A treatise of human nature (magyar)

Értekezés az emberi természetről / David Hume ;

[Fordította Bence György] ; [Az utószót és a jegyzeteket írta ... Ludassy Mária]. – Budapest : Gondolat, 1976. – 915 l. ; 19 cm. – (Etikai gondolkodók, ISSN 0133–5650)

Eredeti cím: A treatise of human nature. – Bibliogr.: 903-916. l. –

Példányszám: 5500

ISBN 963 280 363 9 v. : 76,- Ft

17Hume, D.

jel + a latin abc egy betűje/ a mezőn belüli előfordulási sorrendnek megfelelően elnevezett./

Az input adatok rögzítése MONOTYPE Multicode 913 lyukszalag perforátoron, az MNB Szerkesztőségben történik. A gazdag jelkészletű – 240 különféle jel – lyukasztó beszerzését a nemzeti bibliográfiákkal szemben támasztott követelmények tették szükségessé. Hetente egyszer visszük a lyukszalagokat a Számítástechnikai Koordinációs Intézetbe, ahol a feldolgozás folyik/konvertálás mágnesszalagra, adatbázis felépítés/karbantartás/. Az eredményről nyomtatón, 163 féle jelet megkülönböztető, könyvtári célra kialakított, speciális nyomtatólánccal kiírt ellenőrző listákat kapunk, melyek egyrészt lehetőséget nyújtanak a lyukasztás ellenőrzéséhez /az adatrögzítőn megjelenítő nincs/, tájékoztatnak az adatállományt megváltoztató műveletekről, az input adatok program által történt ellenőrzésekor felismert hibákról, másrészt kiindulópontot adnak a adatbázis javításához, módosításához az adatbázis adott rekordjának valamennyi szintaktikailag elfogadott adatának és álláspontjának kilistázásával.

Az MNB Szerkesztőségben megtörténik a korrektúra /az adatlap és az adatbázis lap összevetése/, a javítások kiírása, rögzítése. A gépi ellenőrzés jelentősen segíti a bibliográfiai leírások egyenletes színvonalának biztosítását /az ISBD-kben kötelező adatelem soha nem fog hiányozni a bibliográfiai tételből/.

Az általunk hibátlannak tartott rekordot "készre kell jelenteni". A készrejelentett rekordokból minden második input feldolgozás után füzet-szerkesztési futás is történik; a rekord, illetve rekordok megfelelő adataiból elkészül a tétel szabványos kiírása, az anyag szak- és betűrendezése, az in-

dex előállítás, stb. Ezek után megint konvertálás következik, most mágnesszalagról lyukszalagra, s ezt küldik a Nyomdaipari Fényszedő Üzembe, ahol a fényszedés történik - a tervek szerint. A kísérleti üzem kedvezőtlen tapasztalatai indították az OSZK Vezetői Tanácsot arra a döntésre, hogy ideiglenesen, átmeneti jelleggel, 1978-ban - az átfutási idő gyorsítása érdekében - a sokszorosítás alapja a könyvtár tulajdonát képező nyomtatólánccal történt kiírás legyen. A hagyományosan szerkesztett MNB további megjelentetése jelentős plusz költségeket róna az OSZK-ra, ezért a viszonylag jobban olvasható, hagyományos módon készülő füzetek előállítását megszüntette. A tipográfiai utasítás fényszedésre készült. A betűnagyság, betűtípus adta kiemelési lehetőségeket áthidaló megoldásokkal kellett helyettesítenünk. /A sornyomtató írásképe eleve nem egyenletes; a rendszavak kétszeri kiírása, azaz egymásra iratása nem mindig a kívánt célt éri el, a betűknek árnyéka lesz, kiemelés helyett elmosódik./ Minden igyekezet mellett is /új festékszalag, jó minőségű, fehér leporelló/ bizony előfordul, hogy egyes oldalak halványabbak, nehezen olvashatók.

Az MNB Szerkesztőség munkatársainak sem örömezik. Bizunk azonban abban, hogy felhasználóink az új, a nemzetközi szabványok előírásainak megfelelő, korszerű tartalmat értékelik elsősorban, s elnézőek kezdeti nehézségeinkkel szemben.

SIPOS MÁRTA
MNB Szerkesztőség



Könyvkapcsolataink szovjet iskolákkal

A Szovjetunióval több mint két évtizede folytatunk rendszeres és nagyarányú könyvcserét. A beérkező és kiküldött kiadványok együttes számát illetően a Szovjetunió a velünk kapcsolatban lévő országok között az első helyen áll.

Az utóbbi években rohamosan bővült a csere a Szovjetunió finnugor népeivel /komi, udmurt, mari stb./, egyéb területek közül pedig a szomszédos Ukrajnával. Először a kijevi ukrán nemzeti könyvtárral és akadémiai könyvtárral létesítettünk gyümölcsöző együttműködést.

Nem sokkal később, a 70-es évek elején léptünk kapcsolatba az ungvári nagy könyvtárakkal /Kárpátontuli Területi Könyvtár, Egyetemi Könyvtár/.

Ismeretes, hogy Kárpátalján - a lenini nemzetiségi politika következtés megvalósításának megfelelően - nagyszámu magyar oktatási nyelvű elemi és középiskola működik. Ezeknek az iskoláknak a Szovjetunióban megjelenő magyar nyelvű tankönyveken kívül természetesen nagy mennyiségű magyarországi kiadványra is szükségük van. A magyarországi megjelenésű könyvek többsége

ugyan könnyen beszerezhető az ungvári könyvesboltokban, a tanításhoz szükséges kézikönyvekhez /kémiai, matematikai stb./, módszertani kiadványokhoz, ismeretterjesztő művekhez azonban nehezen tudnak hozzájutni a kárpátaljai magyar pedagógusok.

Ezen a gondon próbáltunk segíteni, amikor - a jugoszláviai magyar tan nyelvű iskolákkal kialakított gyakorlatunkhoz hasonlóan - 2 évvel ezelőtt ajándék gyanánt, szerény lehetőségeinkhez mérten, az oktató munkához szükséges könyveket, hazánkat ismerető diafilmeket és magyar irodalmi hanglemezeket küldtünk mintegy másfél tucat kárpátaljai iskolának. Azóta is, évente 3-4 alkalommal küldünk ajándék-könyveket és folyóiratokat. A jelentősebb kárpátaljai iskolák magyar kézikönyvekkel való ellátását ily módon nagy mértékben sikerült elősegíteni.

A könyveket az iskolákban kitörő lelkesedéssel fogadták. Ezt példázza a beérkező sok-sok köszönő levél közül az egyik:

Tisztelt Elvtársak!

A Koszinói Középiskola címére küldött szakkönyveket megkaptuk. Ezuttal szeretnénk megköszönni a nekünk nyújtott segítséget. Biztosítjuk Önöket, hogy mindent megteszünk az anyanyelvi oktatás és a tanulók kommunista, internacionalista nevelése érdekében.

Tisztelettel
az iskola igazgatósága,
párt- és szakszervezete

A könyvküldések a fogadó ország részéről semmiféle akadályba nem ütköztek: a Szovjetunió részéről ismét tapasztalhattuk a nemzetiségek anyanyelvi kulturájának a nemzetközi csereszolgálat útján történő támogatását. Érthető, hogy az országaink között fennálló politikai és világnézeti azonosság következtében a könyvküldeményekkel szemben semmiféle aggodalom nem merült fel.

Örömünkre szolgálna, ha valamennyi szomszédos országban ugyanilyen testvéri együttműködést tapasztalnánk a magyar nemzeti kisebbség anyanyelvi könyvellátásának elősegítése érdekében.

BOZZAY ÉVA
136-667



Joszéf háEfráti miTreplovitz:

M'luchát Saul hámelech hárison ál J'surun

Az OSZK hebraika állománya nemrég igen értékes könyvvel gazdagodott. Joszéf háEfráti drámája egyike azon kevés szinpadai műnek, melyet héber nyelven irtak. A hagyományokhoz ragaszkodó vallásos felfogás szerint a színház világa összeegyeztetetlen a tradicionális, szigorú előírásokon alapuló életszemlélettel. Ez az oka annak, hogy a dráma a felvilágosodásig a héber irodalom leginkább elhanyagolt területe. A változást a XVIII. század második felében a politikai és vallási emancipáció hozza. Mendelssohn /1729-1786/ fellépésével kezdődik el az a folyamat, amelynek célja a középkori vallási formák levetése, európai műveltség s a tisztult héber nyelvi ismeret megszerzése. A felvilágosodás hebraistái azt akarják bizonyítani, hogy a Biblia szentként kezelt nyelvén is születhetnek értékes világi irodalmi alkotások.

Ennek az új szellemnek első irodalmi terméke Joszéf háEfráti drámája. Magáról a szerzőről kevés adat maradt fenn. 1770-ben született Treplovitzban /Szilézia/. Előkelő családnál házitanító. A drámát 1791-ben kezdi el, de csak 1793-ban fejezi be. Közben Prágában telepszik le. Igen fiatalon, 35 éves korában hal meg.

Bár verseket is irt, nevét ez a dráma őrizte meg. Művét több nyelvre lefordították. Lengyelországban egészen a II. világháborúig rendszeresen előadták. Ma Amerikában és Izraelben játszik.

Efráti drámája jól ismert bibliai történetet dolgoz fel. Szereplői Dávid, Jonatán, Saul, Áchinoám, Mihál. A 6 felvonáson keresztül a szerző a dráma eszközeivel fejezi ki a politikai és szellemi emancipáció korának törekvését: győzzön a jó a rossz felett, legyen vége a vallási gyűlölködésnek, legyen minden ember egyenlő.

Ejtsünk néhány szót a nyomdáról is, hiszen a héber könyvnyomtatás mindig a zsidók viszontagságos történelmének függvénye volt. Héber könyvek azért jelenhettek meg, mert bár meghaltak a nyomdák, a betűk tovább éltek. A hebraikák tulnyomó része a 18. század második feléig Amszterdamból került ki. A héber betűket az ismert bécsi nyomdász, Aton Schmid vette át a század végén. Az ő nyomdájában készült 1794-ben Joszéf háEfráti drámája is, amelynek egyik példánya most már az OSZK ritkaságainak minden bizonnyal nagyon értékes darabját képezi.

מלכת שאול

המלך הראשון

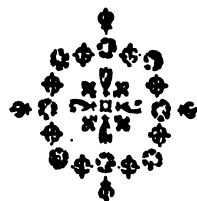
ל

י שורן

מסש מערכה

מ א א

יוסף האפרתי מאמפלורין



ו ו ין

מלך המשטרדאמר שריפטן

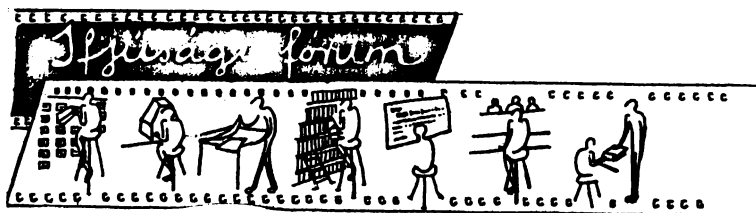
נדרוקט

כ י א אנטאן ש מ י ד

ק' סרווילענירטן העברעישען בוכדוקער

נאמ אה' ד' ק

SILBER IVÁN



A KISZ-élet hírei
/szeptember/

Szeptember 21-én taggyűlést tartottunk, amelyen néhány igen fontos aktuális feladatot beszéltünk meg. Az ifjúsági parlamentre való előkészületek jegyében a KISZ-vezetőség értékelte az előző parlament határozatait. Véleményét a tagság útján írásban minden fiatal számára hozzáférhetővé tette, és október 15-ig összegyűjti a tagság véleményét és észrevételeit. Október 28-ra társadalmi munkát szervezünk a vári építkezés területére. Az akciót meghirdetjük a VIII. kerület valamennyi KISZ-szervezete számára is, valamint a budapesti nagykönyvtárak fiataljainak csatlakozására is számítunk.

Az ifjúsági klubhelyiséget /a sajnálatos beázások miatt/ jelenleg felújítja a Gazdasági Igazgatóság.

Befejezéséhez közeledik a fotoszakkör helyiségének átadása. Néhány kisebb szakmunka elvégzése után a közeljövőben használatba vehetik a szakkör tagjai.

Szeptember 28-án elutazott tanulmányi kirándulásra az OSZK dolgozóinak 34 fős csoportja. /Utvonal: Csehszlovákia-Lengyelország-Szovjetunió. A kirándulásról külön cikkben számolunk be./

Összeállította: FARKAS ÁGNES
338-942

Gratulálunk!

A VIII. kerületi KISZ Bizottság idén szeptember 20-23. között rendezte meg a Józsefvárosi Ifjúsági Napokat. A változatos programban számunkra különösen érdekes volt az első ízben könyvkötők számára is meghirdetett "Szakma ifju mestere" vetélkedő. A versenyre az OSZK-ból Horváth Pál, Kalocsai László és Rónay Éva /a Hirlap-állományvédelmi osztály dolgozója/ neveztek be. A verseny elméleti és gyakorlati részből állt. Kérdések a szakmai ismeretek, anyagismeret, balesetelhárítás és aktuális politikai témák köréből; a gyakorlati versenyfeladat egy egészvászna és egy félvászna kötet elkészítése volt,

szabadon választott részmegoldásokkal, saját anyagokkal. Versenyzőink különösen a kötések jóminőségű, helyenként különleges elkészítésében és a könyvek tartalmához harmonikusan illeszkedő anyagok, fantáziadus diszítőelemek és színek megválasztásában tűntek ki. A kétnapos verseny az OSZK versenyzői számára nagy sikerrel zárult. A vitatható /és számunkra kedvezőtlen, a szubjektivitástól nem mentes/ pontozás ellenére is:

2. helyezett: Kalocsai László /dija: egy hordozható rádió/

3. helyezett: Horváth Pál /dija: egy turmix gép/

4. helyezett: Rónay Éva /emléklapot kapott/.

A könyvkötő versenyen való eredményes szereplésükért a könyvtárvezetéstől mindhárman két-két nap jutalomszabadságot kaptak.

KASTALY BEATRIX

318-776



Vezetők - fiatalokról

/2. rész/

Dr. Németh Mária tudományos titkár

- Ön valamennyi munkaterületét tekintve kapcsolatban van a fiatalokkal, akár a továbbképzésre, nyelvtanulásra, tudományos munkára vagy szerkesztői feladataira gondolunk. Ezek közül talán a tudományos kutatási lehetőségek érdeklik legjobban a fiatalokat. Mi a helyzet ezen a téren?

- Erre vonatkozóan azt mondhatom, érdekes kettősséget tapasztalok. Tudományos munkára ugyanis két sikon van lehetőség. Az egyik az a "hivatalos" munkához kapcsolódó, magas szintű könyvtárelméleti kutatás lenne, azt hiszem, ez kézenfekvő. Sajnos a fiatalok részéről ilyenfajta kutatásokra alig van törekvés, ami a könyvtár jövője szempontjából eléggé aggasztó. A vezetők - benyomásom szerint - mindent megtesznek az utánpótlás keresés és nevelés érdekében, sok jóképességű fiatalunk is van, érdekes témák is kínálkoznak - a szerencsés találkozás mégis elmarad. Az utóbbi időben még - a korábban oly divatos - könyvtártörténeti témák iránt is megcsappant az érdeklődés. Ugyanakkor igen nagy az érdeklődés a nem-könyvtártudományi témák iránt. A diplomás fiatalok nagy része másik szakjának irányában szeretne tudományos munkát végezni.

- Kaphatnak-e kutatónapot a fiatalok?

- Szívesen támogatnánk legjobb fiataljaink könyvtárelméleti tevékenységét kutatónappal is, de - mint mondtam - nincs ilyen téma kutatására vállalkozó.

Kutatónapot egyébként doktori disszertáció készítéséhez, vagy egyéb, publikációkkal bizonyított komoly kutatómunkához is engedélyez a főigazgató. Természetesen szigorúan ellenőrizzük, van-e megfelelő produktum a kedvezmény ellenében.

- Van-e elegendő ambíció a fiatalokban? Hogyan lehetne őket jobban ösztönözni?

- Ezen én is sokat gondolkozom. Egyszer például a KMK tűzött ki témákat egy pályázat keretében, de az OSZK-ból még jelentkező sem volt. Esetleg újra lehetne próbálkozni valamilyen pályázattal vagy team-munkával. Sokszor az az érzésem, hogy a fiatalok többet kívánnak a maguk számára, mint amennyit aztán teljesíteni képesek. Ugyanez a helyzet a publikálással is. Mint az OSZK Híradó és az Evkonyv szerkesztője mondhatom, hogy nagyon varjuk a fiatalok munkáit. Szakmai cikkeket, tanulmányokat, disszertáció részletet stb. szívesen fogadnánk. Mindig figyelemmel kísérjük, van-e alkalmas fiatal, aki írhatna valamely szóbanforgó témáról. Ami az OSZK Híradót illeti, a fiatalok mostanában sokat írnak saját rovatukban. A szakmai rovathoz is írhatnának néha...

- Mindent egybevéve kielégítőnek ítéli meg a fiatalok lehetőségeit a szakmai előmenetel, a továbbfejlődés szempontjából?

- Szeretném leszögezni, hogy mint tudományos titkár "hivatalból" is, de mint magánember is szívesen viselem a fiatalok problémáit, gondjait. Nekem tudnom kell, milyen kívánságaik, sérelmeik vannak, akkor tudok az érdekükben tenni. A KISZ-szervezettel - úgy érzem - meg is van az őszinte, jó kapcsolatunk; ez nagy segítségemre van. Nos, ebből az alapállásból megítélve is azt kell mondanom, hogy igen sokféle lehetőséget kapnak az OSZK-ban a fiatalok. Tehetségek itt aligha kallódhatnak el, egyszerűen annyi a lehetőség. Ha mégis, akkor az elsősorban az illető passzivitásán mulik.

- Van-e valami észrevétele, javaslata ezzel a témával kapcsolatban?

- Az előbbieken talán kicsit szigorú és az éremnek csak egyik oldalát bemutató válaszokat adtam. Ha a pálya elmélete iránti érdeklődésre vonatkoztatom, úgy érzem, jogosult is a bíráló hangja. Általánosságban azonban nem szabad türelmetlenül fogalmazni. Mindenki tudja, hogy a pályakezdés éveit a családalapítás, lakásszerzés, gyermeknevelés stb. időszakával esnek egybe. Fiataljainkra - akik tulnyomó része nő - éppen életük ezen idejében sokszoros terhek nehezednek. Nem mindig az ambíció, a kedven mulik a többlet teljesítmény, hanem azon a tényen, hogy a gyermekeket el kell látni, a lakás megszerzéséhez pénzt kell keresni - és még sorolhatnám, mi mindent kell megoldani. Akik ezeket a terheket viselik, sokszor megelégednek - mert mást nem tehetnek - a "jó dolgozó" szerepkörének betöltésével. És közben bizony túlhaladják a bűvös 35 éves kort, amikor már többet szeretnének produkálni. Ezért nyomatékosan hívnám fel arra a figyelmet, hogy a fiatalság kora nem zárul le a 35. életévvel,

az önképzésre, tanulásra, alkotásra még nagyon sok idő áll a negyven év körülieknek is rendelkezésre! Azzal zárnám a beszélgetést, hogy legszebb feladatoknak, legalapvetőbb kötelességünknek kell éreznünk a fiatalok pályájának egyengetését, minden szempontú segítségét, de azért gondoljunk a már 35 éven felüliekre is!

Gerő Zsoltné, a KMK Tájékoztatási osztályának vezetője

- Hogy van megelégedve a vezetése alá tartozó fiatalok mindennapi munkájával?

- Általánosságban azt mondhatom: meg vagyok elégedve, látok fantáziát a fiatalokban. Tapasztalatom szerint azonban az ambíciók és a teljesítés között gyakran nincs megfelelés. Szóban ugyanis nagyok az ambíciók, amikor azonban konkrét feladatokat kapnak, sokszor nem birkóznak meg vele. Nincsenek tisztában szakmájuk, vagy mondjuk úgy, a tudományos munka "apró munka" jellegével: csak "nagy" dolgot akarnak alkotni. A szívós, aprólékos munkához türelmetlenek.

- Mennyire szólnak bele a fiatalok a közérdekű ügyekbe?

- Nem eléggé. Hogy miért, az véleményem szerint összefügg az előbb mondottakkal. A fiatalok - és nem csak az én osztályomon - a saját szűk munkaterületükön túl nem ismerik az összefüggéseket, könyvtárpolitikai vagy művelődéspolitikai kérdésekben tájékozatlanok, ezért aztán természetesen nem is tudnak hozzászólni ilyen témához. Talán mi is kevés lehetőséget teremtünk, hogy szűk munkaterületükön túl is tekintsenek, de a tájékozottságot nem csak szervezeten, hanem egyéni érdeklődéssel, a szakirodalom olvasásával is meg lehet szerezni.

- Előfordultak-e beilleszkedési problémák, s ha igen, hogyan segíti át ezen a fiatalokat?

- Természetesen előfordulnak beilleszkedési problémák. Sok fiatal ér csalódás, amikor a könyvtári munka napi gyakorlatát látja. Még azok sem tudják pontosan, hogy milyen a könyvtár, a könyvtárosság, akik tudatosan készülnek erre a pályára, hát még, akik csak úgy "jobb híján" odacsapódnak! Azt hiszem, a hivatás, a szakmaszeretet kialakítása valahol az oktatásban kezdődik. De visszatérve a kérdéshez azt mondhatom, hogy mi megpróbálkoztunk azzal a módszerrel, hogy a fiataljaink a napi rutin munka mellé kapjanak valami önállóbb, egyéni feladatot is. Ez különböző lehet: irodalomkutatás, bibliográfiák készítése, stb. Igyekszünk mindenkinek kedvére való külön feladatot találni. Ebből egyrészt kiderül, mire képes az illető, másrészt ő is felmérheti erejét, képességeit. Ugyancsak jónak és eredményesnek tartom azt a KMK-ban szokásos módszert, hogy minden fiatal pályatervet készít 1-2 évre előre a vezetők segítségével. Ennek az a nagy előnye, hogy a fiatal rákényszerül,

hogy tudatosan átgondolja szakmai továbbfejlődését, munkáját, ugyanakkor vezetői is megismerik terveit, szándékait, s jobban tudják segíteni a megvalósításban.

- Milyen véleménye, javaslata van az intézményünkben dolgozó fiatalokat illetően?

- Talán közhelynek hangzik, de mégis hangot adok annak a meggyőződésnek, hogy felelősséget kell adni a fiataloknak, jobban kell bízni bennük, akkor felelőssé is válnak.

/Folytatjuk/

Az interjút készítette: BARTOS ÉVA

336-715



Ami egy "Hiradó" cikkből kimaradt

Az OSZK Hiradó 1978. 5. számában megjelent: "Elintéződött - de hogyan?" című cikkből arra következtettek, hogy a Vezetőség határozatairól és ezeknek megfelelően a Személyzeti Osztályról kimenő határidős körlevelekről egyes felettesek vagy egyáltalán nem, vagy pedig nem pontosan informálják beosztottakat. Így kerülhetett Buzás Évának, a Gyarapítási Osztály fiatal dolgozójának minden alapot nélkülöző panasz-cikke a Hiradóba. A Szerkesztő Bizottság jól tette volna, ha a közlés előtt tisztázza a körülményeket az "illetékes osztályon" és nem áll ki elhamarkodottan egy olyan ügy mellett, amelynek részleteit nem is ismeri.

Buzás Éva leírja, hogy az év elején, "annak rendje és módja szerint", eljuttatta a Személyzeti Osztályra a jogi egyetemre való jelentkezési lapját, de utolsó előtti napon intézetlenül kapta vissza. Ám - hála Ferenczy Endrénének -, ügye utolsó percben rendeződött, azaz megkapta a főigazgató nem javasló aláírását.

Most néhány szót arról, ami kimaradt a történetből:

Tény, hogy főosztályvezetője az utolsó pillanatban kieszközölte a főigazgatói - elutasító - aláírást, azonban, ha az egyetemi jelentkezésekre szólító körlevelet akár ő, akár a dolgozó közvetlen vezetői /mindnyájan a Hiradó szerkesztőségének tagjai!/ elolvasták volna, akkor hivatalból nem is lett volna szabad Buzás Éva jelentkezését aláírniok és továbbításához hozzájárulniok.

A körlevél közölte, hogy a fennálló előírások szerint legalább egy éves munkaviszonyra van szükség ahhoz, hogy valaki egyetemre jelentkezhessek.¹ Buzás Éva 1977. szeptember 12-én lépett könyvtárunkba, így mindössze 5 hónapi munkavissonnyal rendelkezett.

Buzás Éva annak idején azzal az egy életre elkötelező vágygal kérte felvételét könyvtárunkba, hogy könyvtáros akar lenni, könyvtárban akar dolgozni. Ezek után könyvtárosi vágyát abban látta megvalósulni, ha sürgősen a jogi

egyetemre kéri felvételét. /Köztudott, hogy a jogi tanulmányok végzését a könyvtár nem is támogatja./ E cikk megjelenésekor B.É. már ismét más munkahelyben látja élete értelmét: távozott könyvtárunkból!

Buzás Éva ügyét az egyetemre jelentkező fiatalok kéréseit elbíráló Ifjúsági Bizottság nem tárgyalta. Nem is tárgyalhatta, mert jelentkezését nem "annak rendje és módja szerint", hanem a kitűzött időpontnál jóval később adta le. Ekkorra az Ifjúsági Bizottság minden szabályosan jelentkező ügyét le-tárgyalta, B.É. még akkor is lekészt volna, ha meglett volna a jogcíme a jelentkezéséhez.²

Szeretném, ha megértenék a fiatalok: Vezetőségünk nem meggátolni akarja dolgozóink továbbtanulását, hanem elősegíteni. Az arra érdemeseket messzemenően támogatjuk. A főigazgatói aláírást a rendeletnek megfelelően megkapják azok a fiatalok is, akiket nem javasolunk³ /mert nem felelnek meg minden előírt feltételnek/, amennyiben jelentkezésüket a megadott határidőn belül eljuttatják a Személyzeti osztályra.

Tekintettel arra, hogy a javaslatok az intézményre anyagi, az érintett osztályra pedig erkölcsi kötelezettséget rónak /a tanulmányi szabadságon lévő dolgozó munkáját a munkatársaknak kell elvégezniük!/, bizonyos előfeltételeket - részben belső határozatoknak megfelelően, részben felsőbb szerveink utasítására - szem előtt kell tartanunk.

A fentiekhez még csak ennyit:

Nekünk, tapasztalt öregeknek, különböző rendű és rangú vezetőknek elsőrendű kötelességünk, feladatunk, hogy mindenben segítsük, irányítsuk, okosan neveljük nálunk dolgozó fiatal munkatársainkat, majdani utódainkat. De egyik vezetőnek sem lehet célja, hogy olyan fiatalokért rántsön kardot, akik rendbontók, akik a becsületes uton haladó fiatalokat szabálytalankodva akarják megelőzni, és akik több jogot követelnek maguknak, mint a régóta itt dolgozó, becsületes munkatársak.

RÁDULY MÁRTA
személyzeti oszt.vez.

1. A 10.056/1978. sz. körlevélben a személyzeti osztályvezető valóban a fentieket közölte a főosztályvezetőkkel. Azzal azonban nem értünk egyet, hogy ez a kikötés a fennálló előírásokból következik. Sőt, ellentmond azoknak. A ma is hatályos 3/1968 /V. 26./ MM. sz. rendelet egyetemi jelentkezésekről szóló 7. paragrafusának 2. pontja korlátozás nélkül kimondja: "A munkaviszonyban álló jelentkező felvételi kérelmét a munkáltató köteles véleményezni, és a jelentkezési lapot - az esetleg külön írásba foglalt véleményével együtt - a jelentkezőnek visszaadni." Az egyéves munkaviszony mint előfeltétel valóban szerepel a Magyar felsőoktatási intézmények 1977. évi tájékoztatójában /171. old./, de csak az ELTE Bölcsészettudományi Karára vonatkozó tudnivalók között, a többi karnál nem. Buzás Éva a jogi karra jelentkezett.
2. A késést el kell ismernünk. Buzás Éva jelentkezése 7 nappal a körlevélben kitűzött határidő után jutott el a személyzeti osztályra, s így természetesen nem tárgyalhatta az Ifjúsági Bizottság. /Igaz, erre nem is volt szükség, hiszen a nemleges javaslat egyébként sem volt kétséges./
3. Nagyon örvendetes, hogy a személyzeti osztályvezető most leszögezi ezt az alapelvet. Hogy ez néhány hónapja még korántsem volt egyértelmű, az a körlevél dr. Ráduly Márta által idézett mondatából is világos. A jövőre nézve feltétlenül biztató ez az - újabb - álláspont, különösen, ha a "megadott határidőről" az érdekelt fiatalok is időben értesülnek.

/A rovatvezető - Mándy Gábor - megjegyzései./

KÖNYVTÁRUNK É L E T É R Ö L

Az énekkar finnországi turnéja

1978. május 31 - június 13.

Hónapok teltek már el csodálatos utazásunk óta, de most is frissen él bennünk az ezer tó országának minden szépsége, sok sikeres koncertünk, és finn vendég-látóink szeretete, melynek ezernyi megható és kedves emlékével tértünk haza.

Utazásunkat hónapokig tartó fegyelmezett munka előzte meg. Már akkor Finnország bűvöletében éltünk és próbáltunk. Mégis, alig mertük elhinni, hogy ez az álom hamarosan megvalósul.

Május 31-én reggel felszálltunk a ferihegyi repülőtérre, s akkor már egyikünk sem kételkedett tovább. De vajon nem fogunk-e csalódni álmainkban? Megálljuk-e a helyünket külföldön, miközben a magyar színeket képviseljük? Hozunk-e dicsőséget könyvtárunknak is, amely ezt az utazást lehetővé tette? Hazaérkezésünk után már örömmel, sőt némi büszkeséggel mondhatjuk, hogy szakmailag is, emberileg is megálltuk a helyünket. Ami pedig a reményeinket illeti, be kell vallanunk, hogy utunk csodálatosabb volt legszebb álmainknál is.

NURMIJÄRVEN SANOMAT

N:o 44 - 1978 - 3

Loistava unkarilaiskuoro vierailulla



Junius 1-én érkeztünk első állomáshelyünkre, Lappeenrantába. Rögtön éreztük, hogy nemcsak mi készültünk a turnéra, hanem meghívóink is. Az aznap reggeli ujságban fényképpel illusztrált cikk jelent meg kórusunkról. Érkezésünket követően rögtön kávézásra hívtak minket, s miközben először izlelgettük a finn kávé és szendvicseket, elkészültek az első interjúk is, melyeket a másnapi ujság ugyancsak fényképpel illusztrálva közölt. A városnézés után érkeztünk első, s talán legszebb szálláshelyünkre. A Saimaa tó partján erdei faházak, csend, tiszta levegő, kényelem és újabb meleg fogadtatás várt ránk. Itt ismerkedtünk először a szaunával, melyről most már mi is megtudtuk, hogy milyen! Esténket a vendéglátó énekhar társaságában töltöttük. Hol ők énekeltek nekünk, hol pedig mi nekik. Közös nyelvünkön - a zene nyelvén - azután hamar összebarátkoztunk. A következő nap is hasonlóan dus programmal telt. Mikorra elérkezett az esti koncert ideje, tele voltunk lelkesedéssel és hálával vendéglátóink iránt. Koncertünk Savitaipaléban volt, s olyan szépen énekeltek, ahogy csak lehetett. Nagy tapsot kaptunk, gratulációkkal halmoztak el minket. /És mi még azt hittük, hogy a finnek hüvös emberek!/
 Másnap, junius 3-án autóbusszal folytattuk utunkat. Következő állomáshelyünk Hanko volt. Junius 4-én ebben a szép, sziklával tűzdelt tengerparti városban országos kórustalálkozót rendeztek. A mintegy 500 résztvevőt számláló kórusok között mi voltunk az egyetlen külföldi énekhar. Ennek megfelelően igen nagy volt produkciónk iránt az érdeklődés. Éreztük, ez talán a legfontosabb koncertünk. Mindenképpen jól kell sikerülnie. Délelőtt alapos próbát tartottunk. Délután 2-kor a városháza zsufolásig megtelt színháztermében léptünk színpadra. Arról, hogy hogyan vélekedett koncertünkről a közönség, másnap a helyi sajtóban így irt a kritikus:

"A dalosünnep külföldi vendége - a magyar Széchényi Könyvtár kórusa - meghódította a hangverseny közönségét, mely teljesen betöltötte a városháza dísztermét. A kórus többek között csodálandóan tiszta finn nyelven elénekelte Pacius Finn dalának első versszakát olyan átéléssel és árnyaltan, hogy sok hallgató szeme megnedvedett és a tetszésnyilvánítás nem akart véget érni!"

"A 43 énekest magába foglaló kórus Pitoni Cantate Domino c. művével kezdett. Rögtön fel kellett figyelni a kiváló hangtisztaságra, világos szövegmondásra és a szólamok közötti egyensúlyra. A továbbiakban megismerkedtünk a kórus muzikális előadásmódjával, éneklésének örömeivel és megfontolt bizonyosságával. P. Eckhardt Mária... biztos és lelkesítő vezénylési módját örömmel figyelemmel kísérni." /Ford.: Csepregi Márta/

Kuorovieraita Unkarista

Maanantai-illan kirkkokonsertilla alkoi unkarilaisen Széchényi-kirjaston kuoron vierailu Hämeenlinnassa. Tänä iltana kuoro esiintyy Raatihuoneessa ja ohjelmisto ulottuu kansanlauluista Unkarin säveltäjämeistarien Kodályn ja Bartokin kautta Suomen lauluun. 43-jäsenistä sekakuoroa johtaa Maria Eckhardt (3. oikealta). Seitsemän vuotta sitten perustettu kuoro toimii Unkarin kansalliskirjaston yhteydessä Budapestissä. Ensimmäistä kertaa Suomessa vieraillevan Széchényi-kuoron matkaan sisältyivät myös Savitaipale, Hanko ja Nurmijärvi

Amikor ezek az osztatlan sikerről tanuskodó sorok finn és svéd nyelven megjelentek, mi már Hämeenlinnában voltunk. Junius 5-én és 6-án este ugyanis ott adtunk egy-egy sikeres koncertet. Napközben sem voltunk program nélkül. A városház dísztermében bemutató próbát tartottunk, melyet a szakemberekből álló közönség nagy érdeklődéssel hallgatott. A közeli Hattulában megnéztük a 14. század elején épült gyönyörű templomot, majd egy parasztcsalád látta vendégül az énekkar tagjait. Meghívott vendégként fürödhettünk a város szép és modern uszodájában, majd megtekintettük Sibeliusnak, a finnek híres zeneszerzőjének szülőházát. Rögtönzött koncertet adtunk a helyi takarékpénztár alkalmazottainak, melyet ismét - ki tudja, hányadszor - kávézás követett. Bármilyen sok programunk volt, mindenhol a finnek szeretete, gondoskodása, igyekezete kísérte lépteinket. Így aztán nem ismertünk fáradtságot. Este koncerttel köszöntük meg mindazt, amit napközben kaptunk.

Utolsó állomáshelyünk Helsinkitől 35 km-re, Nurmijärviben és környékén volt.

Junius 7-én a Nurmijärvi közelében fekvő Rajamäki sportcsarnokában adtunk koncertet, majd a helybeli neves férfikar vendégeként igen hangulatos estében volt részünk. A táncegyüttes finn néptáncokat mutatott be, majd kíséreltetek tettek arra, hogy minket is megtanítsanak táncukra. S bár tanulékonyságunk nem volt túl biztató, a jókedv, a hangulat kitünő volt.

Másnap délelőtt az Alko-cég rajamäki gyárainak megtekintése volt fő esemény. Itt nemcsak ecetet, hanem igazi, jó finn vodkát is nagy mennyiségben gyártanak. Ez utóbbiból kaptunk bucsuzáskor egy-egy kis üveggel. Előzőleg láttuk a gyár muzeumát, lakótelepét és templomát is. Az ebédlőben adott kis koncertünk ünnepi ebéddel zárult. Délután ellátogattunk a Hellas pianógyárba. Érdekes volt végigkísérni, hogyan lesz a kivágott fából, a különböző drótokból a munka során gyönyörű hangú pianó.

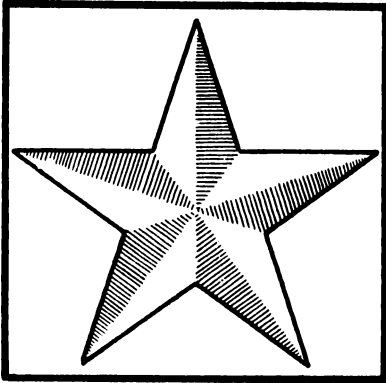
Az utolsó hangversenyt Nurmijärvi-ben adtuk. Erről a szereplésünkről így irt a helyi ujság:

"A magyar kórus vendégszereplése csütörtökön a Nurmijärvi templomban folytatódott ugyanolyan siker kíséretében, mint az egész eddigi finn utjukon. ...A jelenlevők számára élmény volt a koncert. A rokonnép képviselőinek előadása most kórus-, furulya- és szólószámokból állt. Az elragadtatott közönség tetszésnyilvánítása nem akart véget érni.

Nurmijärvi ... községben nem vagyunk bővében a magas színvonalu kulturális alkalmaknak, így az ilyen vendégszereplések mindig színt hoznak és szükségesek. Ugyanakkor mi, nurmijärviiek megismerjük és jobban megértjük a kedves magyar népet." /Ford.: Csepregi Márta/

Turnénk utolsó programjaként Helsinki nevezetességeivel ismerkedtünk. A szép fekvésű fővárosban jó lett volna több időt tölteni, de a vonatunk indult hazafelé. Hosszu, háromnapos utazás következett, de miközben egymás szavába vágva meséltük élményeinket, énekeltünk, s mondogattuk - hogy el ne felejtjük - a megtanult finn szavakat, hamar elröpült az idő. Hazaértünk.

HOMOR FERENC



A pártszervezet hírei

Az MSZMP helyi alapszervezete - a nyári szabadságok miatt csak - szeptember 11-én tartott taggyűlést, amelyen a munkatervnek megfelelően a napirenden a társadalmi tulajdon, az állományvédelem helyzete és a szocialista munkaerőkölcs ezzel kapcsolatos kérdései szerepeltek. A referátumot a vezetőség felkérésére Havasi Zoltán főigazgatóhelyettes terjesztette elő. /Az előterjesztés októberben kerül a Vezetői Tanács elé./

Az állomány biztonságának és használati lehetőségének vizsgálata

A nemzeti könyvtári gyűjtemény biztonságának vizsgálatát általában a/ a társadalmi tulajdon védelmének erősítésére irányuló törekvések; b/ a kulturális értékek fokozottan gondos kezelésével összefüggő célkitűzések; c/ a szocialista munkaerőkölcs, munkastilus fejlesztését célzó elhatározások indokolják.

Az állomány biztonságának követelményei a könyvtár részéről újabb elvi állásfoglalásokat és konkrét intézkedéseket tesznek szükségessé. Ezek kialakításakor figyelembe veendő:

- 1./ az elmúlt években az állomány biztonságával kapcsolatos több rész kérdés szabályozására már sor került, ezek az intézkedések azonban részben időközben elavultak, mivel a megváltozott körülmények és a bővülő feladatok azok kereteit módosították, részben pedig a napi gyakorlatban kellő hatékonysággal már nem érvényesülnek, esetleg a munkatársak többsége körében nem is ismeretesek;
- 2./ a nemzeti könyvtár funkciórendszerének bővülését nem minden esetben követte nyomon az állomány biztonságos kezelésével összefüggő munkamódszerek, illetve ügyvitel kidolgozása;
- 3./ a kibővült funkciórendszer új feladatainak javarésze a könyvtári állományra, az egyes gyűjteményrészlegekre épül, tehát a gyűjtemény használatának módzatai szaporodtak, az állományból történő kiszolgálási munka mennyisége növekedett.

Különösen nehéz az állománybiztonság és az állományhasználat szempontjainak egyeztetése azért is, mert ebben az ötéves tervidőszakban /1976-1980/ az intézmény feladatterve mind a funkciórendszer kialakításában, a munkafolyamatok értékelő elemzésében, mind a kutatási feladatok tervszerűbbé tételében /hungarika-program/, mind pedig a szolgáltatások fejlesztésében /pl. a

kurens nemzeti bibliográfiai munkálatok gépesítése/ az intézmény egészének átalakulására nézve fontos célokat tűz ki.

Ha szembenézünk a könyvtár jelenlegi helyzetével, leplezetlenül fel kell tárunk, hogy ha a vári új épületbe költözés felkészülési munkálatait, az állományvédelmi program végrehajtásának feladatait, a fokozódó kutatási igények és az éppen ebben az időszakban különös sullyal jelentkező közművelődési igények kielégítésének követelményeit együttesen tekintjük, nem vagyunk képesek maradéktalanul eleget tenni a nemzeti könyvtárral szemben támasztott elvárásoknak.

Jelenlegi viszonyaink súlyosságának tudatában: a legfelső szintű kulturális kormányzat jóváhagyásával és a kulturális közélet tájékoztatásával szolgáltatásainkat időlegesen korlátozó elhatározásokra kell jutni! Az ilyen elhatározás alkalmat ad a nemzeti könyvtári funkciók országos jelentőségének és az OSZK feladatai teljesítését akadályozó tényezőknek a bemutatására is. Számolni kell azonban azzal, hogy ez a meggyőző és tájékoztató tevékenység nem hozhat gyors eredményt a könyvtár különösen nehéz helyzetének a megváltoztatásában.

Ezért célszerű a megoldást egyidőben, párhuzamosan két uton keresni:

- I. a szolgáltatások időleges korlátozására vonatkozó javaslatok kidolgozásában;
- II. jelen helyzetünkhöz alkalmazkodó belső intézkedések és ügyviteli szabályzatok közreadásában.

Mindkét módozattal kapcsolatban azonban hangsúlyoznunk kell a megoldások átmeneti, időleges jellegét, annak tudatában, hogy csak a vári új épületbe való beköltözés ad majd lehetőséget az állomány biztonságával összefüggő valamennyi kérdés végleges rendezésére.

I. A dokumentum- és információszolgáltatás átmeneti korlátozása semmiképpen sem jelentheti a nemzeti gyűjteménnyel szemben fennálló elvárások és követelmények teljes elutasítását. A gyűjtemény használatát szigorító intézkedések előfeltételeként meg kell teremtenünk a magyar könyvtári rendszer egészére kiterjedő, megfelelő színvonalu és létszámú információs szolgálatot /"tájékoztatás a tájékoztatásról"/, amely az OSZK-val szemben támasztott igények meghatározott kategóriáját nem elutasítja, hanem az igény kielégítésére hivatott más könyvtárhoz irányítja.

II. A kidolgozandó belső intézkedések és szabályozások célja az állomány fokozottabb biztonsága érdekében

- első lépcsőben a jelenlegi feladataink ellátásával kapcsolatos,
- távlatilag pedig az igénybevétel és forgalmazás korlátozásával összefüggő ügyrendi, munkaszervezeti kérdések rendezése. A rendezés során részben a már szabályozott folyamatok előírásainak gyakorlati érvényesítésére, egyes részleteknek a megváltozott körülményekhez és szervezethez igazodó átdolgozására, részben az újabb feladatokkal vagy munkaszervezeti változásokkal összefüggő szabályozások közreadására van szükség.

Az első lépcsőben szabályozandó /vagy újraszabályozandó/ kérdések:

1. Általános biztonsági intézkedések valamennyi épületünk őrzésére, tűz- és vagyonbiztonságára, nyitására és zárására vonatkozóan.

2. Munkarendi szabályzatok a gyűjtemény elhelyezésére vonatkozó valamennyi raktár rendszeres karbantartására /takarítás, szellőzés/, belépési rendjére /zártóságára/, a raktári állomány kezelési felelősségére vonatkozóan.

3. Ügyviteli utasítások az állományforgalmazás ellenőrzésére és felügyeletére, az egyes nyilvántartások vezetésére, átadás-átvételi rendszerekre vonatkozóan.

4. Az elhelyezési viszonyok következtében szükséges állományszállítás megfelelő színvonalu, biztonságos rendszerének kidolgozása és műszaki megoldása.

A taggyűlés vita után a következő határozatot fogadta el:

1. A taggyűlés helyesnek tartja, hogy a Vezetői Tanács által meghatározott időpontig kerüljenek kiadásra, ill. megerősítésre az állomány biztonságának fokozását elősegítő belső intézkedések és szabályzatok.
2. A taggyűlés az elhangzott beszámoló és a vita alapján ajánlja az intézmény vezetésének, hogy tegye vizsgálat tárgyává a dokumentum- és információszolgáltatás átmeneti korlátozásának kérdését.
3. A pártszervezet támogatást nyújt a könyvtár vezetésének abban a tájékoztató munkában, amelyet a könyvtár jelen helyzetéről a kulturális irányítás számára nyújtani kell.
4. A pártszervezet egyetért a munkaerőkölcs javítását célzó, azzal a felfogással, amely nem pusztán a munkafegyelem megszilárdítását követeli a dolgozóktól, hanem a munka magasabb szervezettsége érdekében megköveteli a szakmai vezetőktől a napi gyakorlatban érvényesülő rendszeres szervező és ellenőrző tevékenységet, a munkafeltételek legjobb biztosítását, továbbá a könyvtári munka korszerűsítését és a szervezeti-működési szabályzat kidolgozását.
5. A taggyűlés 1979. április végéig térjen vissza az állománybiztonság fokozása érdekében tett intézkedések hatékonyságának vizsgálatára.

A taggyűlés ezután egyhangú szavazással a párt tagjai közé választotta Csapó Edit főkönyvtárost /KMK Oktatási osztály/ és Fazekas Gáborné szakmunkást /OSZK Mikrofilmtár/.

Ezután került sor az alapszervezet további munkatervének megvitatására. A tagság az 1978.szeptember - 1979.február közötti időre az alábbi munkatervet fogadta el:

Munkaterv az 1978.IX - 1979.II. közötti időre

I. Vezetőségi ülések

Szeptember

1. Az 1977/78-as oktatási évad eredményeinek összegezése, és az 1978/79-es oktatási évad előkészítése
2. A szakszervezeti titkárválasztás előkészítése
3. A könyvtári munka korszerűsítéséből adódó feladatok

Október

1. Az ifjúsági parlament előkészítése
2. Az alapszervezet munkastilusa és gyakorlati tevékenysége

November

1. A kutatómunka helyzete és problémái az OSZK-ban
2. Papp István igazgató beszámolója a KMK munkájáról

December

1. Az OSZK Híradó munkája
2. A nyugdíjasokkal való foglalkozás, kiemelve a párttag nyugdíjasokkal való törődést

Január

1. Fügedi Péterné főosztályvezető beszámolója a III. főosztály munkájáról
2. Az 1978. évi munkáról szóló taggyűlési beszámoló

Február

1. A KISZ vezetőségének beszámoltatása az 1978. évi munkáról

II. Taggyűlések

Szeptember

A társadalmi tulajdon védelme és a szocialista munkaerőkölcs az OSZK-ban

Október

A könyvtári munka korszerűsítéséből adódó feladatok

December

Az alapszervezet munkastilusa és gyakorlati tevékenysége

Február

Beszámoló az alapszervezet 1978. évi munkájáról

III. Pártnapai témák

1. Kulturpolitikánk időszerű kérdései
2. Gazdaságpolitikai kérdések
3. Időszerű külpolitikai kérdések
4. Munkaerőhiány - kapunbelüli munkanélküliség

A napirend utolsó pontjaként Gerő Zsoltné, a vezetőség tagja tájékoztatta a tagságot az 1978/79. oktatási év terveiről és szervezésének teendőiről.



A Társadalombiztosítási Tanács munkája
/1978. III. negyedév/

Kifizetett <u>szakszervezeti segélyek:</u>	<u>33 fő</u>	<u>14.550.- Ft</u>
Részletezés: Szülés	6 fő	2.150.- Ft
Temetés	4 fő	2.100.- "
Szociális: nyugdíjasok	9 fő	4.100.- "
gyermekgond.	4 fő	2.400.- "
beiskolázás	10 fő	3.800.- "

Kifizetett <u>munkaadói segélyek:</u>	<u>26 fő</u>	<u>11.300.- Ft</u>
Julius	13 fő	5.500.- "
Augusztus	8 fő	3.900.- "
Szeptember	5 fő	1.900.- "

Üdülési ügyek:

Kontingens beutalások:

VII. 27. Leányfalu	2+1 fő	Silber Iván és családja
VIII.13. Balatonfüred	hp.	Fügedi Péterné és férje
VIII.25. Siófok	hp.	Urbányi Vilmos és édesanyja
IX. 13. Hajduszoboszló, szőlő		Lakatos Lászlóné

Gyermekbeutalások:

VII. 20. Röjtökmuzsaj	Knuth Ábel és Dávid
VIII. 3. Parádfürdő	Tarcsai Zsuzsa
VIII.17. Balatonboglár	kiadva más intézménynek

Oktatási és Kulturális Minisztérium:

Balatonföldvár	jul. 27. - aug. 7.	Gaál Mária, férje és 3 gyermeke
"	aug. 24. - szept.6.	Illy Lászlóné, férje és 2 "
"	" "	Nemere Zoltánné, férje, gyermeke
"	" "	Szuhovszky Zoltán, felesége és 2 gyermeke
"	" "	Zahoray Gyuláné és unokája
Balatonlelle	aug. 24. - szept.6.	Lichner Magdolna és gyermeke
"	" "	Moór Istvánné és 2 gyermeke
"	" "	Orbán Emőke /1 hét/
"	" "	Radics Lajos és felesége
"	" "	Vajda Kornél, felesége és gyermek.

Összeáll.: HOFFEK REZSŐNÉ
TT elnök

TÁJÉKOZÓDÁS

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete X. Vándorgyűléséről

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete augusztus 22-én és 23-án Sopronban tartotta meg immár tizedik Vándorgyűlését, amelyen - az első jubileumhoz illően - igen sokan, kb. 700-an vettek részt.

A Vándorgyűlés plenáris ülésén a könyvtári és tájékoztatási központi szolgáltatások fejlesztési irányairól szóltak az előadók - egy kivételével mind az OSZK munkatársai.

Zircz Péter főigazgatóhelyettes az egész kérdéskört elvi síkon összefoglaló bevezetője után három témakörben hangzottak el a részproblémákat ismerető előadások. Az első témakör "A magyar nemzeti bibliográfia rendszere és fejlesztési irányai"-val foglalkozott. Fügedi Péterné "A magyar nemzeti bibliográfia rendszere és az Egyetemes Bibliográfiai Számbavétel programja" c. előadását Szűcs Jenőné "A nemzeti bibliográfia számítógépes előállítására és az erre építhető új szolgáltatások" és Szilvássy Zoltánné "Részvételünk a nemzetközi regisztrációs rendszerekben c. korreferátumai egészítették ki. A második témakörben elhangzott előadások a központi katalógusokat és központi nyilvántartásokat mutatták be. Kondor Imréné: "A hazai központi katalógusok időszerű kérdései"-t ismertette, Vajda Erik, az OMKDK igazgatóhelyettese "Az országos kutatásnyilvántartás" címmel tartott előadást. Korreferátumot Katsányi Sándor és Mohor Jenő mondott, előbbi a könyvtári kutatások országos és nemzetközi nyilvántartásáról, utóbbi pedig a könyvtári kataszterről szolgált tájékoztatóval. A harmadik témakör a kiadványok egyetemes hozzáférhetővé tételével foglalkozott. Fejes Józsefné "A könyvtárközi kölcsönzés új rendszere, a nemzetközi kiadványcsere jelentősége és fejlesztése c. előadását Tóth Lajosnak a kötelempéldányok új elosztási rendjét ismertető korreferátuma egészítette ki.

A Vándorgyűlés plenáris ülése tehát szinte teljes egészében az "OSZK jegyében" zajlott le és átfogó képet adott központi szolgáltatásaink jelenlegi helyzetéről, fejlesztési terveiről a hazai könyvtárosok számára. A másnapi szekcióüléseken pedig máshol dolgozó kollégáink tevékenységünk számos részletkérdését vitathatták meg.

Sajnos Híradónk terjedelmének korlátozottsága nem teszi lehetővé az előadások akárcsak kivonatos közlését. Mégis szeretnénk, ha munkatársaink képet kapnának a Vándorgyűlésen elhangzottakról. Ezért a következőkben közöljük Zircz Péter főigazgatóhelyettesünk "A könyvtári és tájékoztatási központi szolgáltatások szerepe, jelentősége és fejlesztési főirányai c. előadásának szövegét, amely az egész helyzetet és problémakört összefoglalóan vázolja föl, egyben felhívjuk olvasóink figyelmét arra, hogy a Vándorgyűlés teljes anyagát a MKE következő Évkönyvében mindenki tanulmányozhatja.

Tisztelt Vándorgyűlés, kedves kollégák!

Emlékezetem szerint Illyés Gyula volt, aki egyik irásában kristályos logikával kimutatta, hogy miért rossz, hibás a "bőség zavara" kifejezés. Mégis, csak e manapság egyébként is oly divatos kifejezésre tudok hivatkozni, ha gondjainkról, a központi szolgáltatások fejlesztésének problémáiról próbálok szólni. Mert elsősorban gondjainkat szeretném megosztani Önökkel, akik kézbe véve az OSZK valamelyik szolgáltatását, nem mindenkor illetnek dicséző jelzőkkel bennünket. És szidhatnának joggal akkor is, ha nem az OSZK, hanem más nagykönyvtár, információs intézmény központi szolgáltatásával bajlódnak. Arról van szó ugyanis, hogy hiába oszlik meg a felelősség a policentrikus magyar könyvtárügy különböző központi szolgáltatásait előállító intézmények között, a kevés főfelelős egyike mindenképpen a nemzeti könyvtár.

Központi szolgáltatásaink egész halmaza /rendszerrel még korai lenne beszélni/ két nagy kategóriára osztható: az elsőhöz a dokumentumokról szóló információkat, a másodikba a magukat a dokumentumokat közvetítő szolgáltatások sorolhatók. A kétféle kategóriájú központi szolgáltatások mibenléte és szoros összefüggése minden könyvtáros számára nyilvánvaló: hiszen a bibliográfiai információ csak nyomravezet, az igazi információtartalom jórészt kizárólag a dokumentum kézbevitelével hámozható ki, ezt hivatottak elősegíteni a különböző szolgáltatások: a könyvtárközi kölcsönzés, a könyvelosztás, a tárolókönyvtár és a nemzetközi csere. Csupán megjegyzésként említem meg, hogy a két szolgáltatáskategóriának nemzetközi síkon két nagy vállalkozás felel meg, az egyik az un. UBC /Egyetemes Bibliográfiai Számbavétel/, a másik az UAP /a Kiadványok Általános Hozzáférhetőségének/ a programja.

A bibliográfiai jellegű központi szolgáltatások törzsét a kurrens nemzeti bibliográfia rendszere alkotja. Rendszerről ebben az esetben több joggal beszélhetünk, hiszen az általános, kurrens nemzeti bibliográfia vonatkozásában alapos, elvileg mindenre kiterjedő koncepció megvalósulásáról van szó. Más kérdés, hogy egyes elemei - például a folyóiratrepertórium és a hungarika-bibliográfiák alapos újraátgondolásra, a használói igényeknek megfelelő továbbfejlesztésre szorulnak, illetőleg, hogy az MNB-rendszer egyes részei tekintetében éppen az elért eredmények /ideértve akár a gépesítést, akár az Uj Könyvek című kiadvány izmosodását/ bizonyos változtatásokat tesznek majd szükségessé.

Nagy és joggal számoltartott adósság a kurrens nemzeti szakbibliográfia rendszerének kidolgozatlansága, őszintébben: hiánya. Az elkövetkező időben egyik legfontosabb teendőnk, hogy a kurrens nemzeti bibliográfia rendszerét teljessé tegyük, mindennekeltt a szakbibliográfiák ügyének megnyugtató, az ebben érdekelt nagykönyvtárakkal, információs intézményekkel közösen kialakítandó munkamegosztás alapján.

Az alap itt éppugy, mint a központi bibliográfiai szolgáltatások egyéb válfajainál: a gépesítés. Szeretném ezzel kapcsolatban - némely makacsul konzervatív állásponttal vitatkozva - előrebozsátani, hogy a gépesítés nem hobby és nem is fényűzés, hanem pusztá kényszerűség. Napjainkban a könyvtárügy és az információ világméretű technikai forradalmát éljük át, mindenfelé hódít

a számítógépesítés, egyre-másra alakulnak a gépesítésre alapozott nemzetközi információs-könyvtári rendszerek. Ha késlekedünk, végzetesen lemaradunk, nem merithetünk azokból a jelentékeny előnyökből, amelyek pedig bekapcsolódásunkkal elérhetőek lennének. Ezért eredmény a Magyar Nemzeti Bibliográfia számítógépesítése, még akkor is, ha füzetei - valljuk be - nem a legszebbek s néhol nehezen olvashatók. Az eredmény értékét fokozza, hogy olyan, magyar viszonylatban könyvtárilag és számítástechnikailag egyaránt bonyolult feladatról van szó, amelynek megoldása további produktumokkal kecsegtet. Közülük hozzáfogtunk már az országos katalóguscédula-ellátás korszerűsítési munkálataihoz, megkezdtük a kommunikációs formátumu MNB előállításának az előkészületeit és jórészt csak anyagi lehetőségeinktől függ, hogy mikor sikerül mindkettővel előállnunk. Nem tartozik ugyan az MNB rendszeréhez, de hadd említsem meg, hogy megkezdtük a külföldi folyóiratok kurrens regisztrációja gépesítésének munkálatait is.

Kedves kollégák! A rendelkezésemre bocsátott idő nem engedi meg, hogy külön szóljak a központi szolgáltatások mindegyikéről. Nincs módom, hogy részletesebben kitérjek retrospektív nemzeti bibliográfiánk problematikájára, csak annyit kell megemlítenem, hogy évtizedes munka eredményeként lényegében elkészült és a sajtó alá rendezés stádiumában van a Horthy-korszak bibliográfiájának 10 kötetből álló sorozata. Könyvforgalmi funkcióink közül nem foglalkozom a nemzetközi cserével, holott funkciója fontos feladattal bővült: a határon túli magyar kulturális és tudományos intézmények könyvellátásával. A könyvtárközi kölcsönzésről is csak annyit jegyezhetek meg, hogy a hazai és a nemzetközi kölcsönzési gyakorlatunk ésszerű reformjára minden előkészület megtörtént, az új rendszerű könyvtárközi kölcsönzés bevezetésére akkor kerül sor, amikor a Kulturális Minisztérium a tudomásom szerint már elkészített rendeletet kiadja. Engedjenek meg néhány mondatot a könyvelosztásról, annak is egyik, most némelykor vitatott ágáról: a kötelempéldányok elosztásáról. Minthogy erről a tanácskozás során még szó lesz, nem szeretnék a vita elébe vágni. Annyit azonban engedjenek megjegyezmem, hogy lehet, sőt kell is az új elosztási rendszer hiányosságain vitatkozni, sőt - ha szükséges - tenni is kell megszüntetésük érdekében. Aligha vitatható el azonban az új elosztási rendszer két előnye. Az egyik az, hogy a dokumentumok széles körét vonja be a könyvtárügy áramába, a második pedig, hogy a magyar kötelempéldány-szolgáltatás történetében először igyekszik módszeresen gondoskodni a Budapesten kívüli Magyarország kulturális centrumainak kötelempéldány-ellátásáról is. Elosztási tevékenységünk másik ágához - a fölömpéldány-elosztáshoz - kapcsolódik szorosan a tervezett tárolókönyvtárunk dolga. Idevágó elképzeléseink, a tárolókönyvtár funkciórendszerének tervezete közel egy éve lényegében készen áll, hogy nem hozzuk nyilvánosságra, annak a legközvetlenebb oka mindössze az, hogy bár a Kulturális Minisztérium messzemenően támogatja a leendő raktárápület megszerzését, birtokbavételére csak az 1980 utáni időszakban számíthatunk.

Tisztelt Vándorgyűlés, kedves kollégák! Itt az ideje, hogy eláruljam Önöknek: megtisztelő, hogy a Vándorgyűlés fórumán most Önökhöz szólhatok, de sokkal jobban örültem volna, ha e lehetőség mintegy öt évvel később nyílt volna meg előttem. Akkor ugyanis minden bizonnyal magabiztosan, eredményekről adhattam volna számot. Így inkább csak gondjainkkal traktáltam Önöket. Tettem

ezt azért is, hogy kimutassam: a központi szolgáltatások korszerűsítése olyan egyenlet, amelyben túl sok az ismeretlen tényező ahhoz, hogy a korszerűsítés irama meghatározható legyen. Hadd próbáljam ezt a gépesítés példáján bizonyítani. Bizonytalan a központi bibliográfiai szolgáltatások legtöbbszörösen összefüggő, azok új formáját meghatározó hazai és nemzetközi szabványosítás irama és eredménye, bizonytalan a hazai számítástechnikai kapacitás lekötöttsége, mind software, mind hardware vonatkozásban, bizonytalan a szükséges számítógép-perifériák beszerezhetősége. Bizonytalan, hogy amikor sikerült a szükséges technológiát kidolgozni, lesz-e elég pénzünk a szükséges és egyáltalán nem olcsó gépóra-költség fedezésére. Ha mindezek hallatán nekünk szegeznek a kérdést, hogy ennyi bizonytalanság mellett lehet-e, érdemes-e egyáltalában fejleszteni, akkor erre csak azt válaszolhatjuk, hogy a gépesítés-fejlesztést - tetszik vagy nem tetszik -, vállalnunk kell. Az Országos Széchényi Könyvtár a gépesítés tekintetében olyan küszöböt ért el, amelyen túl kell lépnie, hogy gyorsuló ütemben mind több szolgáltatás korszerűsödjék és a gépesítés első szakaszára költött mérhetetlen energia és nem kevés pénz igazán megtérüljön. Az már a mi belső gondunk /és ezért nem térek ki rá bővebben/, hogy szükség-szerűen nem elégedhetünk meg a központi szolgáltatások gépesítésével, hogy ezzel párhuzamosan az alapvető könyvtári folyamatok gépesítésének előkészítésével is foglalkozzunk. Végül soron tehát mindenképpen elköteleztük magunkat a gépesítés mellett, ezt tartjuk a korszerűsítés leghathatósabb eszközének, ennek eredményei teszik lehetővé, hogy felzárkózzunk a nemzetközi együttműködési vállalkozásokban résztvevő könyvtárak mezőnyéhez.

A szükséges anyagi feltételeket ehhez persze meg kell teremteni. Ez eddig sem volt könnyű, a népgazdaság mai helyzetében még kevésbé az. Valamilyen módon, ha kellett, más hatóságoktól való "kéregetéssel" azonban a legfontosabbat eddig is sikerült összeszedni. Nem fogunk emiatt szegénykezni a jövőben sem, nagy segítséget nyújthatna azonban, ha a Kulturális Minisztérium a többi tárcához hasonlóan módszeresen foglalkoznék a számítástechnika alkalmazásának tárcaszintű előkészítésével és megalapozásával. Ez egyúttal a hosszabb távú tervezést is lehetővé tenné, amire jelenlegi ellátottságunk mellett egyáltalában nincs mód. Mindenesetre: bizunk a jövőben, a központi szolgáltatások gépesítésének továbbfejlesztésében.

Olvasótáborok Bakonyoszlopon

A történet bizonyára ismerős. Először 1972-ben rendeztek olvasótábort, a fiatal írók kezdeményezésére - művelődési hátránnyal induló gyerekek számára. Azóta eltelt hat év és az országban jelenleg nyaranta nyolcvan tábor népesül be általános iskolásokkal, szakmunkástanulókkal, sőt fiatal ipari és mezőgazdasági munkásokkal. Az írók és művészek mellett pedagógusok, népművelők, könyvtárosok is egyre többen vállalkoznak tábor szervezésre, kiscsoport-vezetésre. A KMK "hivatalból" is figyelemmel kíséri a táborokat. Igyekszünk módszertani segítséget is adni, elsősorban a táborokban dolgozó könyvtárosok számára. 1977-ben teljeskörű szociológiai felmérést is készítettünk. Vizsgál-

tuk a táborlakók kiválasztását, szociális összetételét, a csoportfoglalkozások módszereit és a tábor hatását. Ez természetes is egy "módszertani központ" részéről, ennél azonban szerencsére mélyebb kapcsolatunk is van a táborokkal. Három éve ugyanis magunk is alkotó, alakító résztvevői vagyunk egy tábornak - a Veszprém Megyei Könyvtár bakonyoszlopi szakmunkástanuló táborának. 1976-ban kaptunk először meghívást Kamarás Istvánnal és Csapó Edittel együtt, azóta minden évben visszajárunk és nem csak munkánk, de személyes életünk részévé is vált ez a nyári két hét, tíz nap.

Miért vállalkozunk arra, hogy nyaranta 40-50 szakmunkástanulóval "tábort verjünk" Bakonyoszlopon? Csak együgyű, koránt sem lényegre törő választ tudunk adni: mert ez nekünk jó, mert itt adunk és kapunk, mert ez a "műfajunk", mert a szeretetnek olyan mennyiségét kapjuk, amivel át lehet vészelní a hosszú téli hónapokat... A gyerekek bizonyára valami hasonlót éreznek, mert a táborozás után keresik és ápolják a kapcsolatot, levelet írnak, váratlanul csöngetnek, tanácsot kérnek és megosztják velünk minden gondjukat.

Az 1976-os tábor mottója ez volt: "Baj, ha nem találunk választ kérdéseinkre, nagyobb baj, ha azt hisszük, hogy egyszer és mindenkorra érvényes választ találhatunk, még nagyobb baj, ha nem tudunk kérdezni". Tehát nem olvasni, hanem értelmezni, kérdezni tanítottuk egymást. A délelőtti 8-10 fős kiscsoportos beszélgetéseken az "élet" nagy dolgairól, a gyerekek személyes létének valóban sarkalatos kérdéseiről volt szó. A válaszokat nemcsak a magunk tapasztaltabb életének alapján adtuk, hanem irodalmi, művészeti alkotások segítségével is. A műalkotásokat, mint a lehetséges válaszok egyikét nyújtottuk át. A kapcsolatteremtés, a szeretet, a szerelem Saint-Exupéry, József Attila, Nagy László, Milne, Lázár Ervin soraiból vált megfigyelhetővé, megtanulhatóvá. Az erőszak, a hatalom, a megaláztatás természetét Sánta Ferenc Nácik, majd egy másik dimenzióból: Kosztolányi Fürdés c. művéből ismerhették meg. Az élni, továbbélni-akarás nagyszerű példáját Örkény István Meddig él egy fa? c. novellájának öregasszonya adta.

A tábor ideje alatt kérdéspályázatot hirdettünk. Hihetetlenül sok szellemes, izgalmas kérdés érkezett. Amire nem tudtunk válaszolni - még a könyvek segítségével sem -, azokra a kérdésekre a Megyei Könyvtár munkatársai feleltek levélben, a táborozás után.

1977-ben "jövőt építettünk", államot alapítottunk, annyi honfoglalás történt, ahány kiscsoport volt. A gyerekek egyenlőségre, szabadságra, tisztességre, erőszak és hazugság nélküli világra vágyó elképzelései alkotmányokban fogalmazódtak meg. Lakóházakat, játszótereket, lakásokat, művelődési házakat terveztek - szakemberek közreműködésével. A táborozás végén a falu képviselőivel, a párttitkár, a tanácselnök, a lelkész segítségével vetették össze a valóságot az álmokkal.

Az idei táborban valamiféle "egységes világszemléletet" szeretttünk volna kialakítani. Nos, ez úgy hangzik, mint egy "tantervi utasítás" részlete. Hogyan is történt a valóságban?

Beszélggettünk arról, hogy környezetünk a természet, hogy a természetben, a természet által élünk. Megkérdeztük egymástól, hogy igaz-e, igaz lehet-e,

hogyan az ember legyőzi a természetet. Beszélgettünk a tudatról, az ösztönök, érzelmek természetéről. Megkíséreltük meghatározni, hogy milyen társadalmi csoportoknak vagyunk tagjai, mi határozza meg véleményünket, ítéleteinket, szerepeinket. Szó volt az alkotó emberről, a munkáról, a teljesítményről. Együtt kerestük a szabadság meghatározását, lehetőségeit, a szabályok, korlátok, a rend megjelenését életünkben.

Az első táborhoz hasonlóan mondanivalónkat mindig kiegészítette, szentesítette a "mű", a vers, a regényrészlet, elbeszélés, kép, filmalkotás. Látuk Balczó portréfilmjét, Huszárik Zoltán Elégiáját, meghallgattuk A Kékszakállu herceg várát, a Jézus Krisztus szupersztárt, "bírószázi tárgyaláson" tettük próbára - a felnőttek is - erkölcsi érzékünket. A tábor előtt kézbe adott szöveggyűjteményben Nagy László, József Attila, Pilinszky, Rilke verseit, Gorkij, Kosztolányi, Sánta, Steinbeck írásait, a Biblia részleteit olvashatták. Rendeztünk "mult-napot" Pannonhalmán és "jövő-napot", amikor a jövő családjáról, emberi kapcsolatairól, az egészséges embereszményről, az iskoláról, az építészetéről beszélgettünk. A tábori élet gerince most is a kiscsoportos foglalkozás volt. Délután forgószínpad-szerűen rendeztük együttléteinket, hogy akik több téma iránt érdeklődnek, ne kényszerüljenek választásra. Ilyenkor a csoportvezetők választott "mániáikról" beszéltek, egy-egy verset, képet, zeneművet fejtettünk meg közösen. Esténként vendégeket fogadtunk, szakembereket, akik segítettek kiegészíteni, teljesebbé tenni a beszélgetéseken kialakított képet. Meghívtuk Vekerdí László tudománytörténészt, Vánosa István kritikust, Szegfű András esztétát, Táncos Gábor, Balogh Zoltán, Csáki Mihály szociológusokat, kollégáink közül Nagy Attila, Vajda Kornél, Gereben Ferenc voltak segítségünkre.

A kívülállónak egy ilyen beszámoló nem sokat mond, a tábort "csinálók" lelkesültsége hitbuzgalmi igyekezetnek tűnhet, sőt - műfajánál fogva természetesen - kicsit idillikus. Nos, voltak a táborban éles pillanatok is. Nem konfliktusokra gondolok. Soha egyetlen gyerekre nem kellett megharagudnunk és nem is érdemeltük ki egyetlen gyerek haragját sem, az őszinte és egyenrangú kapcsolaton nem esett csorba. A megrázó és súlyos pillanatok azok, amikor a gyerekek megnyílnak és mesélnek. Ilyenkor a mégoly sok társadalomismerettel rendelkezők is döbbenet hallgatnak. Megismerhetünk sívár, sokszor kegyetlen családi életeket, pályaválasztási kényszerhelyzeteket. Elbeszéléseikből tudtuk meg, hogyan sajátítják el a szakmával együtt az ügyes fogásokat, csalásokat. Ezek a vallomások elhallgattatják bennünk a "mindentudót", a "kinyilatkoztatót"- egyszóval magunk is nagyon sokat tanulunk a gyerekektől és évről évre egyre nagyobb kíváncsisággal és felelősséggel készülünk közéjük.

HAVAS KATALIN

